Ditleff von Zeppelin

Fugletræk

Bibliotek 1800

Ditleff von Zeppelin

Fugletræk

Efterladte arbejder

eBibliotek 1800

2025

Johannes V. Jensen: Ditleff v. Zeppelin

Ditleff v. Zeppelin, af offentligheden kendt som forfatter til "Franskmanden" og "Elskov", døde den 4. april 1916. I maj ville han være blevet 29 år. Somme vil synes, at det ikke var nogen helt ung mand, der her blev revet for tidligt bort, men for dem, der kendte ham, er det meningsløst, uforståeligt, han var så særlig ung, ungdommen selv, et barn endnu i sjælen, han begreb overhovedet ikke, at man dør, og nu er det dog hændt netop ham. Et stykke af én dør med ham.

En håbløs og pinlig tarmsygdom tog i løbet af halvandet års tid hans kræfter. Den sidste sommer, han var helt rask, husker jeg ham dykkende ned på bunden i Tisvilde Strand og komme op med store, tangbevoksede sten, som han, en havmand lig, slyngede ind mod stranden; og endnu dagen før han døde, hører jeg, at han lod sig bære ud i det fri for at se himlen og høre fuglene, det var en af disse pludselige varme solskinsdage, der brød ind over København efter måneders vinterskummelhed; skønt dødeligt svag glædede han sig og troede, at nu kom han sig – *nuet*, tilværelsen som illusion, hvad enten den er kort eller lang! Han oplevede da ikke alderen, han rundede billedet af for evigheden af sig selv som ung mand, den uforgængelige ungdom, det søger man at trøste sig med, men det er ingen trøst, og man føler, at man kun kan væbne sig mod smerten med en ufølsomhed og hårdhed, man slet ikke har.

Det går vel ikke en gang an at tage sig sådan et enkelt dødsfald nær i tider, hvor titusinder af endnu yngre, purunge mennesker mister livet på slagmarkerne, uden at der bliver andet tilbage af dem end nuller i de lange cifre. Døden i ære også hvad dem angår, men man sørger nu en gang over dem, man har kendt og delt nogle af årene med.

Zeppelin traf jeg for vel fem-seks år siden, en ung, gratiøs og lys dreng med overordentlige, lidt nervøse talegaver, livlig som et egern, intelligent, skarp, musikalsk i stemmen, et helt teater, når han fortalte, han gestikulerede som en franskmand, havde tilbragt hele sit liv i Frankrig og tilegnet sig, hvad man vistnok kalder den franske *verve*, men han var langtfra fransk, hvilket hans bog ("Franskmanden") vidner om, den er meget ufransk. Han stammede fra en indvandret, helt fordansket gren af den kendte tyske slægt, flere instinkter og kulturer brødes i hans natural og ytrede sig i en meget voksen, undertiden lidt skærende forstand, en højt forfinet livslyst, uafhængighedstrang og en mærkelig medfødt evne til at forme i sproget, egenskaber, der måtte gøre ham til skribent. Han genkaldte de forestillinger, man gør sig om Shelley, var ren ånd, for hvem alt uskønt var en umulighed, men som sjæleligt instrument hård og trængende igennem lige til benet, hvilket også var tilfældet for den pigeagtigt udseende, men elementært hensynsløse Shelleys vedkommende. Først og fremmest var han en iagttager, for hvem tilegnelsen og gengivelsen af tilværelsens allermindste ydre ting var af en så stor vigtighed, at der foreløbig slet ikke blev plads til andet; hvis den rent æstetiske værdi har eksisteret for nogen, så så eksisterede den for ham, den fyldte ham helt. Fri produktiv, komponerende evne havde

han ikke vist, den lå næppe i hans talent. Men der er nok om at makke om på virkeligheden i den tro, at deres produkt er bedre. Under andre omgivelser og med en robustere træning kunne Zeppelin være blevet en meget fremragende journalist, velforstået en verdensreporter, som der, når man skal se sig om, ikke har været så forfærdelig mange af: Herodot var en af dem, Stanley havde noget deraf.

Naturen, friluften var hans lidenskab. Indtil videre stod han i et hedt elskovsforhold til tilværelsen, og heri var der vel inderst inde en svaghed, noget hektisk i hans anlæg, en vis mangel på bitterhed; eller mulig inderligheden stammede fra en ham ubevidst forudfølelse af, at han skulle dø ung. I hvert fald den tynde streng dirrer for finere fornemmelser end et kabel. Personer, som hele deres liv igennem skænder den tid, hvori de lever, og mætter et evigt bidende Jeg med, hvad skade de kan opdrive, bliver hundrede år gamle.

Ditleff v. Zeppelins død bringer mig til at tænke på et af de vers, Egil Skallagrimsson kvad over sin døde søn:

Intet slet
der i ham fandtes;
men ej fik han ret
sin raskhed vist,
thi Odin tog ham
for tidligt bort.

Det har undertiden undret mig, at den hårde og ejendomskære viking kunne rejse sig åndeligt igen gennem litterær produktion, en nu mere end før, og med grund, foragtet bestilling, men så stor magt er der nu alligevel i at forme. Anden trøst er der heller ikke her end at tro på

frigørelsen i at skabe, da ingen anden fornuftig magt holder liv og død oppe.

Johannes V. Jensen

Oprindelig trykt i Dansk Adels Blad 1916 nr. 6, side 23-24.

En franskmand

Jeg har flere gange i Frankrig truffet en type, som tog sig ganske flot ud: en høj, bredskuldret mand med et smalt hoved, olivenhud og ørnenæse. Den første gang, jeg lagde mærke til ham, åbenbarede han sig som et ganske tomt individ, fuld af pral, løgn og snak, navnlig snak, uden evne til at tænke roligt og fornuftigt og uden energi til at udføre et arbejde. Sidste gang jeg traf typen, var han i det ydre den samme, men i det indre noget andet.

Jeg boede på den tid oppe i bjergene, i de franske Søalper, og skulle rejse hjem til Danmark, men jeg havde en del bryderi med at få sendt et par store kasser i forvejen. Vejen løb i stejle og skarpe zig-zag ned ad bjerget – nedefra så det ud, som om det var lynet, der havde tegnet denne fure, og der hørte en del øvelse til at føre et køretøj uskadt ned. De vogne, der kørte op, måtte hvile hver tiende meter, forankrede med en svær sten bag hjulene, for at heste og kusk kunne puste et øjeblik; så gik de på igen opad lynet: Hioc! Hioc! Hyh! med slag og forbandelser. Ned ad bakke kørte i reglen kun tomme vogne, men var der læs på, hang kusken bag i bremsen, en bjælke, der skrabede mod hjulene, og hestene gik skridt for skridt i en stilling, som om de ville sætte sig. Nu var kusken tavs, men både han og hestene måtte hvile deres nervøsitet og anstrengelse ud ved hvert zig-zag. Fik vognen fart på, rev den hestene med ned i kløfterne, da de ikke var skilt fra vejen ved mur eller gærde.

Jeg havde ingen lyst til at se mine kasser forsvinde i afgrunden og henvendte mig derfor til en pålidelig vognmand,

en gammel, støt piemonteser, som havde to svære, rolige heste. Han havde kørt kasserne op og kunne vel også køre dem ned. Manden lovede at møde præcis, og jeg forlod ham med godt håb. Men da dagen kom, ventede jeg forgæves, jeg gik fortvivlet frem og tilbage på den støvede vej i gnistrende sol; alt var ordnet således, at jeg måtte flytte, men kunne ikke forlade stedet uden at have kasserne med mig.

Til sidst kom han – ja, det var jo slet ikke ham, men en anden, og hvilket bytte! To forbrydere af den værste slags, som blev slæbt af Rosinante. De vinkede til mig på afstand, skreg, at de havde været her for tre timer siden og ledt som gale. Men jeg gennemskuede dem straks, jeg skulle selvfølgelig blokkes, og jeg svarede hånligt og køligt, at det aldeles ikke var dem, jeg havde bedt om, og at det nu var for sent. Da blev de spage, sprang af bukken og forklarede mig med mange fagter, hvor meget de havde gennemgået, fordi vognmanden havde givet dem en mangelfuld adresse, han selv havde nemlig været optaget. Men jeg var stadig kølig og mistroisk og spurgte dem, om han heller ikke havde omtalt prisen.

"Jo, det var seks francs og så to i drikkepenge."

"Nå, ja," svarede jeg, "drikkepengene blev ikke nævnt, men dem skal De nok få."

Nu var begge parter mere rolige, Rosinante gjorde holdt, og den ene af forbryderne, den mindste, løb op efter mine ting. Lidt efter kom den lille fyr slæbende med den første kasse, han kunne næsten ikke, den vejede også godt og vel tre hundrede pund.

Han, der stod ved siden af mig, tog den i strakte arme og satte den som en mindre genstand op på vognen. Og nu så jeg

først på ham. Han var en ren kæmpe, bredskuldret, mørk og ligesom tørret ind af solen. Den næste kasse tog han på samme måde, uden pral og uden fjerneste anstrengelse.

Vi satte os op og kørte. Det vil sige, fo'r ned ad de stejle zig-zag, i slingren, hop og ryk, indhyllede i støv og med tordenlignende larm – de tunge kasser dansede mod hinanden. Rosinante havde jeg heller ikke set, det var selve Helhesten, også tørret ind, men med sener som stål. Og forbryderne viste sig nu at være de flotteste karle, jeg endnu havde truffet på i Frankrig. Bytolden stoppede os, men jeg slap uden undersøgelse – det havde jo været rart at brække kasserne op og vælte indholdet ud på vejen, men det forhindrede kæmpen. Han kørte i firspring gennem byen og besørgede kasserne indskrevne i firspring. Så kørte han mig gratis ned til sporvognen, stadig i firspring, men det hindrede ham ikke i at underholde mig.

Han fortalte, at han havde gjort sin værnepligt i Afrika og fået medalje for tro tjeneste; dér havde han også købt hesten. Hans hænder, læber, øjne var så hårde som de brosten, vi hoppede på, og han slog knald og gnister som de. Hesten behandlede han med den råeste varsomhed, det så ud, som om han hele tiden myrdede den, og dog kørte han med slappe tøjler og slog kun i luften.

En gang var det nær gået galt, det var, da han fo'r tværs over en gade og en sporvogn kom kørende. Vi kom over, men heller ikke mere. Da kusken opdagede den, rynkede han brynene og lod piskesmældet berøre hestens bov. I samme nu eksploderede dens fire hove på stenbroen og vi ligesom slyngedes over

skinnerne. Han forklarede så smilende, at skulle han have stoppet hesten i den fart på de glatte sten, var den styrtet.

Da vi gjorde op, gav jeg ham otte francs og spurgte, om han var tilfreds.

"Selvfølgelig," svarede han.

"Ja, men nu har De jo selv taget Deres drikkepenge, så er der ingen plads for min generøsitet."

Han så usikker på mig. Jeg gav ham to francs til. Og de to forbrydere lo og takkede så ubehjælpsomt som folk gør, når de virkelig er glade. Men da de kom op på bukken, så jeg, hvordan de vejede og prøvede hver mønt, om jeg dog alligevel ikke havde givet dem alle mine falske penge. Den ene skelede hen til mig, og da vore øjne mødtes, lo de begge af fuld hals og fo'r bort i firspring.

På cykel i Søalperne

De fleste fremmede, der besøger Rivieraen, kender næsten intet til Søalperne. De ser dem, når de spadserer på promenaderne ved kysten, af og til kan det også falde dem ind at leje en vogn og køre et par hundrede meter op ad de brede, støvede veje – men dertil indskrænker det sig. At gå er for besværligt, vognen kommer ingen vegne, og hvad skal man derop efter, der er jo ikke andet end sten.

Jeg kan takke min gamle ven Fernand for at have fået mere at se. Da jeg for nogle år siden rejste til syden for at besøge kendte egne, i virkeligheden for at genfinde min barndom – og blev så sørgelig skuffet – traf jeg Fernand; heller ikke han svarede til forventningen, men var dog en skikkelig fyr, en ægte franskmand af middelklassen, flittig og interesseret i alt.

Fernand foreslog mig, at vi skulle gøre en cykeltur op i bjergene, helt op til sneen. Jeg kunne få hans maskine, så ville han låne en anden.

En morgen ved daggry kørte vi altså bort med en betydelig oppakning. Vi fulgte den brede hovedlandevej, som snor sig jævnt op mod alperne. De første timer var ikke særlig anstrengende, det var køligt, og vi tog den med ro. Oliventræerne fulgte os, og landsbyerne lå spredte langs vejen; det var ægte Riviera-natur med klipper, udsigtspunkter, blomsterduft, skråninger beplantede med vin; dog palmer var der ingen af, dem måtte man allerede søge nogle hundrede meter under os.

Lidt før middag nåede vi op til en stor slette, der lå som en tallerken, omgivet af bjergene. Denne flade virkede løjerligt, efter at vi havde kørt mellem skarpe klipper. Der var en købstad med haver og frugttræer, vi kørte igennem den. Men nu forandredes landskabet pludseligt. Vejen var lige god, men mere stejl, og Fernands cykel med dobbelt gear kom mig til nytte. Bjergene var ikke længere fredelige og tilgængelige, de rejste sig straks bag tallerkenen og gik lige til vejrs, uhyre, øde, truende og næsten golde granitmasser. Civilisationen havde bygget og sprængt en vej mellem dem, men det var også det eneste sted, man kunne færdes. Vi måtte ofte trække cyklen, og nu brændte solen og kastedes tilbage af stenene. Til venstre for os var der en dalkløft, og på dens bund skummede en flod. På højre side af vejen stod bjergvæggen ret op, på den venstre var der bygget en lav stenmur; når vi kørte tæt hen til den, kunne vi se lige ned i afgrunden, den var flere hundrede meter dyb. Et par røde falke med smalle haler og smalle vinger fløj i den tynde luft, ellers var der tyst, ikke engang flodens brusen steg op til os.

Videre kørte vi, videre gik vi, opad, opad, opad. Vi havde lagt palmerne bag os, nu forlod vi også oliven og pinjer. Vi kørte op i Sverige-Norge. Bjergene var ikke mere golde, her regnede det hver dag. Græs og mos dækkede alt, det var ikke længere gråt og stenet, men grønt og frodigt. Granerne viste sig; først små, så kæmper, hele skove af susende, grønne nålepyramider. Og bag alt det grønne, endnu højere, helt oppe i den blå himmel, skinnede sneen.

Men vi kunne ikke mere den dag. Et stykke henne hørte vi nogle klokker – og rigtigt, der gik også køerne og græssede af

alle de duftende bjergurter. – Vi fandt hyrden, og han viste os hen til nogle barakker, hvor vi kunne lave mad og overnatte. Da vi havde spist, kravlede vi op ad en stige og kom ind på en slags loft, hvor der lå noget hø. Vi lagde os til rette og faldt snart i søvn. Men hen ad natten vågnede jeg ved at tordenen rullede over os, og lynene blinkede blå igennem sprækkerne; kreaturerne nedenunder – dér lå nemlig stalden – blev urolige og brølte. Dog det var snart forbi, alt blev igen roligt, og vi faldt på ny i søvn. Om morgenen, da vi stod op, skinnede solen, og luften var så frisk at indånde, at vi havde følelsen af at drikke af en kilde. I den mindste grannål, på det laveste græsstrå, skælvede en diamant. Alt funklede om os, og vi blev som gale efter at nå den jomfruelige sne oppe i den blå himmel. Cyklerne lod vi stå hos hyrden, og begav os på vej til fods. Vi fulgte ingen stier, vi gik den korteste vej, denne rette linje, gennem skove, bække og over store, løse sten, som lavinerne havde slæbt med sig om vinteren. Den første sne, vi nåede til, var snavset, blandet med grus og halvt optøet. Dog varede det ikke mere end en time, før vi vadede knæhøjt i den dejligste snedrive. Men sneen lå meget spredt, nogle steder, hvor der var brat og glat, var den sunket ned, andre steder var der for varmt; det var jo også forår, og vi gik på sydsiden af bjergene. – Allerbedst som vi springer om, betror Fernand mig, at han vil gøre en lille sviptur over til Italien, og at jeg skal vente i Frankrig og sige ham, hvor længe han er om det. Jeg blev underlig ved det, da jeg slet ikke kendte vejen og ikke havde megen lyst til at blive i det ene land, mens han beså det andet. – "Ja, men ser du," sagde Fernand og smilte med sine to rader tænder i hver kæbe, "du går op på den tinde og jeg over på den, og så siger du til mig, hvor længe jeg er

om det. Grænsen ligger nemlig mellem dem." Og han pegede på et bjerg, som delte sig i to sylspidse nåle, det lignede en fork. – Nå ja, jeg ville ikke stå tilbage, og vi kravlede op hver i sin retning, men det sidste stykke var spejlglat, og skønt der ikke lå is, var det lige så vanskeligt at suge sig fast til det blanke granit. Endelig, da jeg sad oppe på den yderste spids, turde jeg se efter Fernand. Han var ikke nået helt op, men svømmede ligesom jeg før på alle fire opefter. Da han kom op, stod han som topfiguren på en kransekage. Han svingede med huen, så satte han hænderne for munden, og lidt efter kom ordene ovre fra Italien, de blev ligesom båret til mig på store, lydløse vinger: Hvad – er – klokken? Vi kravlede igen ned til hytterne og tog vore cykler frem. Jeg var gerne blevet en dag eller to endnu, men Fernand havde lovet sin mor at komme i dag, og han var jo en lydig søn. Vi kørte hjem i en stor bue, og på vejen så jeg de smukkeste bjerge, jeg nogensinde har set; det ene af dem var blåt, skiferblåt, og i dets nærhed rejste et andet sig, det var farvet som en rose og syntes også at dufte; morgensolen lokkede en svag em fra det.

Hen ad middagstid så vi en lille sky under os, den voksede hurtigt og skjulte snart alt forneden. Det rumlede hult. Men da vi nu var på hovedlandevejen, brugte vi ikke benene mere, vi lod stå til med frihjulet og satte blot bremserne på ved svingene. Med den ekspresfart, vi havde, nåede vi skyen i nogle minutter, vi sank i den, som om vi var sunket i havet, og mørke og vand omsluttede os. – Skønt jeg ikke kunne se to alen frem, faldt det mig ikke ind at sagtne farten, og til alt held var der ingen sving. Jeg havde en ren Zeusfølelse, vandet så ud til at hvirvles frem af

mine hjul og lynene springe ud af mit hoved, det tordnede over mig, under mig, til alle sider.

Men nogle sekunder efter var vi ude af skyen, vejen var igen knastør, og solen skinnede. Længere nede vakte vi opsigt ved at køre drivvåde gennem en landsby.

Og et par timer efter var vi blandt oliventræer, pinjer, palmer og roser. I mit knaphul sad der endnu en frisk blomst, som jeg havde plukket på grænsen til den evige sne.

Mit første interview

Jeg havde fået lov af et af vore store blade til at skrive noget, der mindst kunne interessere 5000 mennesker. I flere dage spekulerede jeg over hvad det skulle være, og først da Pégoud kom hertil slog det ned i mig.

Jeg telefonerede en halv snes gange og besøgte ofte hotellet, hvor den berømte flyver ventedes. Det gjaldt jo om at være den første, ellers ville mit interview miste al interesse. Men hver gang jeg talte med Pégouds manager, svarede han lakonisk: "J'attends la dépêche!"

Alt dette var noget besværligt, da jeg boede langt ude på landet. Men en aften, jeg igen forespurgte hos portieren, overraskede han mig ved at svare at flyveren var kommet.

Jeg bankede på hans dør, og han kom ud i uldtrøje og med sæbe i ansigtet – han var ved at barbere sig efter rejsen. Pégoud rakte mig straks en finger og spurgte med den kendte franske elskværdighed: "De har det godt? Henrykt over at gøre Deres bekendtskab." Han bad om at få lov til at klæde sig på, og jeg tillod ham det. For at han ikke skulle slippe fra mig, ventede jeg oppe på gangen udenfor hans værelse. Jeg spadserede frem og tilbage en halv time i de lykkeligste forhåbninger, da jeg blev træt satte jeg mig på en lille stråstol, der ellers var beregnet til stuepigen.

Det varede længe, men jeg var glad over at have Pégoud for mig selv, det var en god bid. Pludselig dukkede to herrer frem af elevatoren og skyndte sig hen til Pégouds dør. Den ene var

manageren og han bad mig følge med, den anden kaldte han mr. le Rédacteur. Så for pokker, en konkurrent!

Mr. le Rédacteur afslørede sig snart som almindelig medarbejder. Han var noget blegfed og ganske skaldet. Så snart vi havde hilst på Pégoud, vendte han ryggen til ham, smed en notitsbog på bordet, jog hænderne i lommen og henvendte sig til mig:

"Mit navn er Krassenberg. Hvem skriver De for?"

"Det er redaktør X der har bedt mig gå herhen."

"Nå sådan."

Han lod sig dumpe ned i sofaen og trak magelig op i benklæderne.

"Ja, vi skal vel til at tage fat på ham," sagde han og så over på Pégoud, der havde sat sig over for os, på den anden side af bordet.

I et sprog, der mindede noget om fransk, forklarede min kollega, at han ønskede at få at vide, hvordan det hang sammen med Dalmistro-skandalen. Havde Pégoud virkelig solgt sin maskine til en rival og bagefter hemmeligt ødelagt den? Pégoud holdt en flammende tale til sit forsvar, han talte som til en stor forsamling med forandret organ og med en diktion som Cicero. Nej det var meget bedre, det skønne sprog, denne rige tale havde krævet århundreders udvikling, – Pégoud talte som en af heltene på *Théâtre Français*, som Cyrano de Bergerac.

Under foredraget sad hr. Krassenberg apatisk og uberørt, af og til sagde han højt til mig: "Det er sgu løgn. Vi tror ikke et ord."

Da Pégoud stoppede, spurgte jeg ham, hvordan han fik idéen til sine kunstflyvninger. Og han forklarede, at det var sket

tilfældigt. Engang han med en faldskærm sprang ud fra sit apparat i 400 meters højde, så han på monoplanet der fløj videre – alene. Først stak det nedefter, så lodret opad, bugtede sig endnu engang i luften, indtil det endelig styrede mod jorden, hvor det knustes. Men da Pégoud selv var landet havde han idéen: Var apparatet i stand til så kunstige og sikre flyvninger, når det var overladt til sig selv, hvad kunne det så ikke præstere, når en mand sad ved rattet? – En måned efter fløj han med hovedet nedad.

Dette interesserede ikke Krassenberg synderligt, han gabede og strakte benene langt fra sig. Det kneb måske også med at forstå. Næ, han ville hente sig nogle faktiske oplysninger. Hvor mange looping havde Pégoud gjort indtil dato? Pégoud tænkte sig om og digtede et stort tal, som Krassenberg omhyggeligt skrev op.

Men Pégoud længes efter igen at stige til vejrs på sin begejstring. "Jeg vil blive ved at flyve hele mit liv. Jeg er nødt til det for min lykkes skyld. Min jord det er himlen. Stormen, regnen, tågen er mine brødre, min familie."

"Hvad tænker De på når De flyver?"

"Les beautés de la nature!"

"Hm. Har De andre interesser?"

"Ingen, absolut ingen. Jeg tænker på luften, himlen – altid. Hele dagen, hvert minut. Om natten drømmer jeg om den."

"Hja, men når De sådan parlerer med os?" spørger Krassenberg. Dog Pégoud lader sig ikke anfægte, han knuser ham med sin glødende begejstring.

"Altid, min herre, også nu. Hvert sekund."

Krassenberg klør sig med sin blyant oven i sit skaldede hoved.

"Hm, mr. Chanteloup – sludder: Pégoud – vi har sgu haft så mange af disse karle i den sidste tid, at det er ikke til at hitte rede i," bemærker han undskyldende til mig – "Pégoud, Pégoud, *quand – vous* – mange – bøf, beefsteak?" Han tørrer sin pande af anstrengelse. Det varer et øjeblik inden Pégoud forstår. Så lyser hans ansigt op i glæde, han har fattet. "*Aussi, mr. Toujours*. Min sjæl længes mod himlen. Jeg kan ikke holde den tilbage."

Krassenberg ryster medlidende på hovedet. "Han er ikke til at få et fornuftigt ord ud af," siger han til mig.

Men Pégoud begynder igen på sit afbrudte foredrag. "Messieurs," siger han og slår ud med armene. "Messieurs, når jeg bestiger min maskine glemmer jeg jorden. Fra det øjeblik er jeg kun opfyldt af himlen. De jordiske ting interesserer mig ikke mere."

"Hm!" Krassenberg rømmer sig. "*Mr. Chanteloup*, sludder Pégoud, Pégoud ..."

Men denne gang må manageren komme ham til hjælp og oversætte spørgsmålet for Pégoud, der sidder ventende, parat til at flyve over den nye forhindring, som denne dorske og upoetiske nordbo sætter op for ham. Spørgsmålet lyder:

"Når De ikke interesserer Dem for jordiske ting, ja rent har glemt jorden, hvordan pokker kan det så være at De altid ses vifte ivrigt ned til publikum?"

Den kan Pégoud ikke klare, han får et ubehjælpsomt og tomt udtryk i trækkene. Men da kommer Krassenberg ham til hjælp, han er alligevel en skikkelig fyr, med ganske svag ironi spørger han:

"*Instinctivement?*"

Å, Pégoud bliver så glad at det er rørende, han slår ivrig ud med armene.

"*Justement, mr.* Det er ganske instinktmæssigt. Jeg gør det uden at tænke over det."

Døren går op og en svær, snavset fyr kommer ind. Det er mekanikeren. Han lader sig straks falde på en stol ved siden af Pégouds.

"Jeg kan ikke hænge sammen," siger han, "du aner ikke hvilken møje, anstrengelse, ulejlighed, bryderi, jeg har haft i dag. Ja, jeg har ikke engang fået tid til at nyde noget."

Manageren kommer hen og hvisker at han hellere må vente til senere.

"Vente!" brøler mekanikeren rasende. "Eh voyons, han må da først vide ...!" Så vender han sig igen om til Pégoud: "Og så er de kasser ikke kommet."

"Hvilke kasser?" spørger Pégoud nervøst.

"Kasserne med roret."

"Men de skal jo komme."

"Skal og skal. Ja, det ved jeg sgu nok de skal. Hele dagen har jeg jo sagt, at de skal!" Han purrer op i sit svedige hår. "Mens jeg husker det: Jeg tog en sovevogn fra Milano, jeg havde ikke sovet forrige nat, et dyr havde stukket mig på armen. Se her." Han trækker sin sorte skjorte op og viser os nogle røde ar og vabler.

"Det er lus, fladbukke," siger Krassenberg til mig. "*Poux, poux!*" råber han over bordet.

"Non," svarer mekanikeren fornærmet. "Det er ikke lus, måske en edderkop. *Pour, moi, c'est une araignée!* Jeg ved ikke. Nå, men altså, jeg måtte jo sove, og så tog jeg den sovevogn. Det var

sgu dyrt. 1000 fr." Han ser stift på Pégoud, som gør et hop. "Ja altså med souperen selvfølgelig." Og Pégoud tør ikke sige noget, han er i hænderne på ham. "Men det var det med roret. Hør," siger mekanikeren mystisk og rykker sin stol nærmere til ham. "Jeg har klaret den. Mens jeg gik og grundede i morges, fik jeg en idé. Her ser du," og han sætter en finger på sin pande. "Her opstod det!" Og han forklarer, hvordan han har erstattet det hele – så vidt jeg forstår med noget voksdug, noget ståltråd osv.

Da må Pégoud præsentere ham for os, "Messieurs, messieurs. Jeg forestiller for Dem min mekaniker, mr. Pierot, hvem jeg elsker som en broder, ja mere end en broder. Det er min amme. Når jeg bestiger min maskine, da ved jeg, at hvert stykke, hver skrue, hvert kabel er sat, skruet, spændt som om det var Gud fader selv der havde gjort det." Mekanikeren lader roligt den veltalenhedens flod gå over sig – nu er han sikker på de 1000 frcs.

"*Votre nom?*" spørger Krassenberg.

"Pierot," svarer han og Krassenberg skriver det op.

"Nå mr. Chanteloup – for Fanden – Pégoud, – Pégoud. *Souvent des femmes?*"

"*Pas trop,*" svarer Pégoud beskeden.

"*Combien?*" spørger Krassenberg, men Pégoud smiler undskyldende. "Ryger De?"

"Aldrig."

"Drikker De?"

"Lidt, kun lidt. Jeg spiser som alle. Grøntsager, koteletter, asparges, hummer – aldeles som andre."

"Er De millionær?" spørger Krassenberg.

"Nej. Omkostningerne er uhyre."

"Hvor mange penge har De?"

"Jeg ved ikke bestemt."

"Ja, men sådan med et rundt tal?"

"Jeg skal ikke engang tilnærmelsesvis kunne sige det."

"Nå, har De drevet anden sport?"

"Alle," svarer Pégoud. "*Le canotage.*" Krassenberg skriver det op. "*L'alpinisme, la course.* – Som dreng løb jeg meget. *La natation. L'équitation. La bicyclette. La chasse. Le tennis. La football. Le criquet.*"

Endelig gaber Krassenberg forfærdeligt og erklærer han ikke vil opholde Pégoud længere. Men da træder Pégoud med hele en franskmands verdensmæssighed hen til ham og siger, idet han smilende rækker ham hånden: "Messieurs, vid at af alle mennesker er journalisterne dem, der er mit hjerte kærest." Nu er det Krassenberg, der er den lille, de nordiske sprog er ikke som det franske opøvede i så galante talemåder, han finder ingen til sin rådighed.

Da vi går ned ad trapperne, betror han mig, at Pégoud alligevel er en dannet mand.

Svenske skove

Blankt solskin, skyer, svaler og frisk vind fra nord. Underligt at jeg ikke træffer nogle mennesker. I skoven er der fældet træer, på markerne er kornet samlet i stakke, men husene er lukkede og forladte, skønt der er hunde og køer. Og en vandmølle jeg støder på står stille og er som uddød. Hvor er det herligt ikke at ane hvor man er. Jeg jager vist ofte på fremmed revier. Også i dag kommer jeg til en sø – man kommer altid til en sø i de svenske skove. Landskabet rundt om er stejlt og forrevet, søen selv ligger stille og drømmende som en indadvendt sjæl. Allevegne kravler høje og rødflammede fyrretræer mod himlen. Jeg plukker et par små hindbær, sætter mig på en træstub og smager skovens hemmelige duft. Men hvad er det – står der ikke en ræv der ovre på den anden side? Han er sprunget ud på en sten i vandet, ligesom for at drikke, og betragter mig med et frækt og lumskt smil. Å Mikkel ved så godt hvor langt en haglbøsse rækker. Men i dag har jeg kugler med, jeg bytter en af patronerne. Mikkel vifter opmuntrende med halen. Skuddet falder, kuglen rammer stenen og farer syngende ind mellem træerne – en lang, sølvklar tone. Og ræven? Han er simpelthen væk! En flok gæs som lå langt ude på søen er blevet opskræmt; de kredser og kredser højt oppe i luften. Nu flyver de forbi, jeg hører de mange vingers brus; de snakker deroppe om mig, udslynger forbandelser på gåsesproget. Vent, tænker jeg, og putter en ny kugle i bøssen. Da de kommer igen, holder jeg et godt stykke foran og trykker hurtigt af på må og få.

Der falder virkelig en gås, vingen er knust, og den snurrer ned i lange, fjamskede spiraler, som en hundehvalp der løber efter sin hale. De andre flyver bort, helt hen over den anden ende af søen, og slår pludselig ned som en kastevind. Jeg må skynde mig, gåsen svømmer energisk bort. Det første skud er en bum, men det andet træffer, det giver et ryk i fuglen som om man havde slået et søm igennem den. Så ligger den stille. Jeg har ingen hund med, altså selv ud efter den! jeg siger til mig selv, at jeg ikke *vil* fryse, at det i grunden er et behageligt bad. Brrr, hvor er det – varmt! Men jeg når gåsen, bider fast om dens hals og apporterer den i land.

Fri, å så herligt fri og let om hjertet, med sindet klart og rent og modige lemmer. Jeg går, og går, og går. Nu stormer jeg en høj, nedenfor åbner sig en dyb slugt med en å, og rundt om, til alle sider, så langt øjet når: graner, hundredtusinder, millioner, der bøjer sig og suser. Et sælsomt fjernt evighedsbrus. I et øjeblik er jeg afklædt. Jeg må græde og le. Solen tørrer mine tårer og varmer mit legeme lige ind til sjælen. Jeg laver mig et leje af mit tøj og lægger mig ned. En myre kravler op ad mig og forstår ikke hvad det er for et hvidt bjerg; den løber lidt i syd, lidt i nord, er ganske forvirret. Idet jeg rører mig gribes den af panik og styrter ned af mit ben.

En stor humlebi sætter sig på mit bryst, spreder vingerne og folder dem igen. Mon den vil stikke? Også den giver sig til at spadsere, men glad og fornøjet. Endelig flyver den bort, og jeg kan igen trække vejret og strække mig. – Der er noget der knaser i krattet nedenfor højen. Jeg vender mig og opdager en vældig elgtyr, der i det samme får øje på mig og standser. Jeg

springer op og tager min bøsse; elgen står som støbt. Længe ser vi på hinanden, så stikker den sin muldyrssnude i vejret og snøfter udfordrende. Ja ja, nu er du fredet, men din tid kommer. Atter stirrer den på mig. Men nu har den taget en beslutning og sætter over indhegningen til granskoven, søger tilbage til ensomheden inde i tykningen.

Det har frosset de sidste nætter, og de sene, fulde blåbær har fået en ejendommelig duftende smag, som sydens hede muskatdruer, mens de små, hårde enebær minder om Orientens peber.

Et par timer er jeg gået gennem de tætte krat med tilbageholdt åndedræt og fingeren på aftrækkeren – uden resultat. Lige ved storskoven åbner en gran sig pludseligt og en mægtig tjurhane bruser bort. Jeg forsøger et kasteskud, men den forsvinder i granernes uendelige rige. Uden at betænke mig springer jeg over hegnet og går efter den. Jeg søger med den yderste forsigtighed, blodet summer mig for ørerne og jeg ser som gennem en tåge. Nu må den være der, lige ved, her i krattet til højre – i det samme står tjuren op bag ved mig. Jeg gør omkring og skyder et rasende skud. En bum? Nej, tydeligt hørte jeg anslaget – og den fløj lige så sikkert bort som første gang. Efter den, bare efter den! Jeg jager som en gal, skyder forbi endnu to gange, men følger stadig tjuren længere og længere ind i skoven. I min hjerne står en tanke fast som hypnotiseret: Knalde den, for enhver pris! Mit legeme brænder feberhedt, jeg ved hverken ud eller ind, går bare på som en ung rekrut i hvislende granatild.

For fjerde gang står tjuren op. Ikke to skridt fra mig spreder den sine stærke vinger ud, og jeg holder på halsen, et klart og rent bagskud – tjuren forsvinder over granerne som en blålig skinnende åbenbaring. Jeg står forstenet, fatter det ikke: Er den da skudfast? Jeg tager patronen ud af kammeret for at overbevise mig om at den er brændt af. Bøssen fejler ingenting, jeg har skudt flagermus med den i måneskin.

Dette er trolddom, jeg går ikke et skridt længere. Men hvor er jeg – hvordan skal jeg finde hjem? Jeg ser på uret, klokken er over syv. Jeg forsøger flere gange at gå op på en bakke for at få overblik – men granerne er altid højere. Jeg er som vandreren i ørkenen: Han kravler op på en sandbanke, men rundt om ham er bankerne højere, og bagved er der sand.

En spætte flyver forbi, og jeg får slængt et skud efter den. Den går på hovedet, men da jeg vil gribe den bliver den levende og farer op ad et træ med en angst og vanvittig latter. Jeg slår den på ryggen med bøsseløbene og den falder ned. Idet den udånder åbner den næbbet, og en lille, sort slange spiller den ud af halsen. Å, det er dens tunge. Men det var et hæsligt syn, jeg begraver fuglen under en tung sten.

Endelig opdager jeg et slags bjerg, her var det elgen traf mig og her må være udsigt. Himlen er pansret med stålblå skyer, hvælver sig som et kæmpeskjold over jorden. I de få dage er vinteren kommet, døden har vendt sig mod verden og åndet over den. Skjoldet hælder lidt til den ene side, så der i vest bliver en åbning som solen snart skal glide forbi. Det er som porten til en smedje. Jeg står udenfor i kulden og glæder mig til at se bålet brænde. Der bliver lyst derinde og pludselig skyder to røde stråler ud af porten og rammer de kolde, glitrende skæl over mit

hoved men bålet er blevet for stort! Hele hytten brænder. Ilden slår til vejrs så luerne slikker om skjoldets rand og gør det glødende. Dog snart slukner branden, fortærer sig selv, og jeg skynder mig ned med blinde øjne.

Under træerne er der mørkt, skovbunden er sumpet; jeg mærker en sødlig, kvalmende liglugt – vel et dyr der rådner i nærheden.

I trods vender jeg om og går lige i modsat retning af den jeg anså for den rigtige! En time efter var jeg hjemme.

Jagtbrev

Det er tidlig morgen, mellem seks og syv, og der ligger endnu tåge over landet. Det er ganske stille som ved midnat, koldt og klamt, og man ser ikke ret meget mere end vejen med de dybe hjulspor og hasselgærdet på hver side. Ingeniøren og jeg har bøssen hængende i remmen over skulderen og de tunge og stive vandstøvler på. Vi har tre støvere med, magre og bidske dyr, som ligner en mellemting af ulve og ræve, de er koblet sammen og bevarer en kølig, tændervisende og knurrende neutralitet overfor hinanden; bagved dem løber de to milde og blakkede hønsehunde frit om. Da vi kommer til skoven, tager ingeniøren shagpiben ud af munden og siger med den stille varme, der kan være ved jægerens forventning: "Ja, nu skal vi se, hvad de tre køtere duer til. Gå De hen ved den anden vejoverskæring, så bliver jeg her. Når De er dér, fløjt så to gange sagte, for at jeg kan slippe hundene løs. Men har De tobak med Dem, for det kan godt vare længe, og har De ikke noget at ryge på, bliver De urolig og jager Morten bort. Læg sig," tilføjer han, og de to hønsehunde synker enfoldigt ned ved hans fødder, men støverne er ivrige og haler i båndet. Da jeg er kommet på post, fløjter jeg sagte to gange og stopper mig en ny pibe – for jægere skal adlyde hinanden som soldater.

Tågen letter og solen bryder frem, almægtig som på en sommerdag. En lille gran, som står ved siden af mig, bliver smykket af runde diamanter, i hver af dens nåle hænger en dugdråbe og funkler i morgenens lys. Spindelvæv står spændt mellem træernes kviste som blege stjerner eller tætte tåger. Jeg

hører intet til støverne, her er ganske stille. Pludselig ser jeg over for mig imellem stengærdets lodne blokke et lille, fint hoved stikke frem. Det er en mår. Jeg står urørlig for ikke at skræmme den. Hovedet forsvinder, men kommer frem lidt længere borte, og det lille rovdyrs nysgerrighed er større end dets angst. Det lister sig helt op på en sten og betragter mig forundret med sine perleøjne, ja rejser sig på bagbenene. Hav! hav! hav! Det er støverne, der er kommet på et spor. Jeg griber om bøssen, og måren er borte. Hundeglammet kommer nærmere, og blodet begynder at summe mig i ørene. Men så taber det sig igen. Jeg sætter bøssen fra mig og er ved at stoppe en ny pibe, da knaser det i krattet bag ved, og jeg får lige set en buk, der i et eneste stort og dejligt buespring sætter over vejen. Hav! hav! Langt bagved kommer støverne, de stryger lige forbi mig med hængende tunge, snuden mod jorden og det hæse glam ud af halsen. Men bukken er frelst, den løber ikke i ring som haren og giver den uagtsomme jæger flere chancer. Jeg fløjter af hundene, men de kommer selvfølgelig ikke; i det samme lyder et skarpt knald fra det sted, hvor jeg forlod ingeniøren, og da jeg går derhen, holder han en stor hare i bagløbene.

"Den må være blevet opskræmt," siger han, "og så løb den over vejen, men kom altså ikke videre."

Lidt efter møder støverne en efter en, ivrige efter at se, hvad der blev skudt, de får de blodige indvolde, som er blevet erstattet af grankviste; men de er udslidte og lader sig villigt koble sammen, deres gerning er færdig for i dag, nu er det pointernes tur.

Vi går ud af skoven. På skovbrynet skinner solen over efterårets første pragt, kastanjetræernes store bronzeblade, bøgenes kaskader af gult, grønt og rødt og lærketræernes opallys. Skovens frugter hænger der også, sorte brombær, røde hyben og klaser af rønnebær. Og når man ånder dybt, kan man mærke høstens forunderlige duft, en svag og berusende aroma, der altid minder mig om vinhøstens tid i syden, drueperserne og de gærende kar. Det er en lignende duft, man kan møde i de små gader ved Seinen, hvor der er de store vinoplag, og hvor kasseret druesaft blander sig som levret blod med rendestensvandet. Idet jeg ånder, er det som jeg fyldes af dunkle minder fra lande og tider, der svandt ...

Så går vi videre ud over markerne. Snart efter står begge pointerne, og vi nærmer os med forsigtighed. "Spring!" og hundene springer ind i en stor flok, der rejser med klaprende spektakel. Der falder fire skud og fem høns. Derpå skilles vi og søger hver med sin hund efter de enkelte, der har kastet sig rundt omkring.

Midt på dagen holder vi et hvil, men hen ad aften går vi ned til en vig for at passe ænderne op. Jorden begynder igen at dampe, og solen går ned bag slotte og tårne af glødende guld. I krattet, hvis stammer sløres af tågen, sidder en rødkælk og synger; det er en af de få der med stæren og gærdesmutten synger om efteråret. Halvt i tågen, halvt i den svage sol rinder dens kildeklare, runde toner ud i aftenen; dens sang er som smilende sorg, som vemodsfuld glæde, som jublende, funklende lykke, der så pludselig igen går over til stille sorg. Det er som et lille, tonende hjerte, der sidder derinde, ikke andet end et blidt, lille hjerte, der afvekslende toner sorg, glæde,

lykke, vemod. Svaler i mængde leger i luften, der er nu tre-fire gange så mange som ved forårstid, men man kan tydeligt kende ungerne, de er endnu ikke helt udvoksede. Af og til kommer de i stimer som små, lynsnare fisk.

Det bliver sent, og en stor stjerne ses allerede på himlen, inden vi hører de første, hvinende vingeslag. Afstanden er vanskelig at beregne, og vi ser kun flygtige silhuetter, som vi holder til. Ilden sprøjter ud af geværerne og et tungt plask i vandet fortæller, at en af os har haft held. Hundene kaster sig ud, og vi ser dem forsvinde i mørket, der bliver med ét så stille, at vi kan høre dem svømme og puste. Derpå er jagten endt. Mørket er nu så tæt, at vi ikke ville kunne se en and på ti meters afstand.

Vi går hjem over engene, gennem højt, fugtigt græs. Jorden ligger i fuldstændigt mørke, vi ser ikke en oplyst rude, vi ser ikke engang vore hunde, men hører dem bevæge sig gennem græsset og snøfte duggen ud af næsen. Oven over os er himlen prikket af stjerner.

Fra Tibirke

Her i Danmark er der snart ikke mere vildt, uden i statsskovene og de store domæner. Det er en uundgåelig følge af jordens udparcellering og de mange jægere. Den første søndag efter at jagten er gået ind, kan man ikke færdes nogen steder på landet uden at høre skud og se folk med gevær. Det er, som enhver, der kan holde på en bøsse, var på benene for at fælde et farligt udyr, der var sluppet løs. – I mangel af bedre holder jeg jagt på krager. Hver morgen trækker de fra Tisvilde hegn til Tibirke mose, og da ligger jeg på en af lyngbakkerne og passer dem op. Enkeltvis eller i små selskaber kommer de flyvende, og da de ikke gider hæve sig højt over bakken, er de af og til inden for skudvidde. Men kragen er en af de klogeste fugle, mistroisk, agtpågiven, ved den mindste antydning af fare stiger den til vejrs eller bøjer forsigtigt af, derfor er jagten på den så spændende. – Jeg ligger fladt udstrakt i lyngen, skjult af et fyrretræ, med kun ét øje over bakken og har en vid udsigt over det tavlede land. Mod nord og vest står hegnets træer, bag dem skinner havet som en stribe grønligt krystal; mod øst ligger bondelandet med spredte gårde og veje, der løber hid og did, kreaturer, bittesmå, tøjrede i lange rækker på de grønne enge, vindmøller, der drejer sig sindigt, og et sted langt ude en skorsten, en sort strikkepind, hvorfra røgen vinder sig ud som et svært nøgle. Mod syd, nedenfor bakkerne, ligger Tibirke store mose, vandet i tørvehullerne skinner som blanke spejle, længere borte, bag en fold af jorden, kan jeg se Arresø, den er grå som is. Over det hele hvælver himlen sig, umådelig stor; skyerne drager

over den, tunge og sortblå med hvide tinder, eller de bare ligger som sarte, tynde blade, lyserøde, og synes ikke at skulle nogen steder hen. Der lyder en sang over lyngbakkerne, en sang af en lille fugl, jeg aldrig får at se, det er kun to-tre høje og rene toner, der stadig gentages, og som man ikke bliver træt af at høre på, de er så klare som oktoberdagen, det er ligesom blæsten, der puster i en lille sølvfløjte. Men nu kommer kragerne, de dukker op i det fjerne som små prikker, men bliver snart til flyvende fugle. Jeg dækker mig bag fyrretræet, og hjertet begynder at hamre, som om det var ædelt vildt. Skuddet falder, men ingen krage. Et par af flokken stiger vrælende til vejrs og holder sig kredsende over mig, mens de andre søger ned til mosen. Flere minutter bliver de deroppe og skriger en advarsel, hver gang en kammerat viser sig. I begyndelsen skæver jeg rasende til dem, men lidt efter fatter jeg beundring og er helt ked af, at de opgiver deres vagtpost. Solen bager, de sidste små lyngblomster har åbnet sig. "Krah! Krah!" Det er to andre, der kommer sejlende i den blå luft og er så veltilpas og fornøjede over det fine vejr, at de allerede fra det fjerne må råbe til vennerne i mosen. "Krah! Krah! Krah!" svarer en hel koncert dernedefra. Der er også en enkelt ravn, der vil stå sig godt med kragerne. "Kryk! Kryk!" hilser den. – En tæt flok kommer strygende mod bakken, de har forfærdelig travlt med at sidde ved tørvehullerne og fange orme og maddiker. De giver sig ikke tid til at skrige, bare se at komme derned – og så aner de ikke, at døden venter en af dem på denne solbeskinnede bakke. Bum! En af de raske flyvere styrter som truffet af lynet. Og jeg stopper en ny patron i min tordenkile. Trækket er snart forbi. – Hele dagen bliver kragerne i mosen. De skriger og driller hinanden og holder et

kommers, der høres vidt og bredt. Viser en høg eller musvåge sig, forfølges den med forbitrede skrig. Om aftenen, når tågen lægger sig over mosen, kan man se dem dukke op og ned som sorte fisk i det hvide hav. Det damper over alle tørvehullerne, hvor vandet er så isnende koldt, selv i de varme dage; de koger som store heksegryder. Og dampen stiger, tættes over hele mosen, til sidst stikker kun de små birke deres fine kroner op hist og her og ser ud som ellepiger, der gyser i aftenbrisen. Over hegnets sorte graner blusser himlen, rød og gul som det faldende løv, grøn som det kolde Kattegat. Lige før jeg lægger mig, går jeg udenfor døren. Da er alt kulsort nat. Ikke en hånd kan man se for sig. De par lys i bøndergårdene er slukkede. Der er intet uden det tætte mørke. Mørket, vi bymennesker rent har glemt, ligger som et stof på ens vidtåbne øjne. – Da falder jeg på at se opad. Stjernerne! Over alt lysende prikker. Større eller mindre – verdener af ild, der drejer sig i det øde rum. Lige over går mælkevejen. Og jorden selv drejer sig. Nordlyset leger over dens poler, mens hvide bjørne lusker om på flydende isfjelde. Samtidig går solen ned over den glødende ørken, og de gule løver spiler deres kløer ud, gaber sultne efter bytte; i de dunkle, tætte skove lister den plettede leopard sig ind på en sovende abe. Og havene vugger om Jorden – ganske stille med månelyset over sig, eller de tordner, hvide af vrede mod kysten. Og på bunden af oceanerne, svimlende dybe, dér svømmer i de sagte, gyngende tangskove fantastiske uhyrer og lyser sig vej med en lygte på snuden. Og så er der menneskene, der vrimler på den størknede skorpe og rejser sig og lægger sig med solen. Jeg selv, et sandkorn blandt de mange, står på en bakke i Tibirke og stirrer op i himlen og forsøger at fatte noget. Født i går, levende

i dag, død i morgen – ligesom Jorden, for lidt siden en glødende masse, nu dækket af have og byer med automobiler foran hotellerne, om lidt en uddød klump som Månen.

Den første sne

I et par dage har himlen været overtrukket, en tyk, grå skal, der lukkede os ude fra rummet. Men hen ad aftenen kunne der danne sig en spalte med en hed teglstensfarve, og man huskede, at den luende sol svandt dér borte. Når folk kørte hjem med toget til deres små villaer, kunne de lade avisen synke og blot stirre med de trætte øjne mod denne fjerne stribe.

Man ventede sne, men den kom ikke, om natten løste skyerne sig, og jorden lå igen ensom og ubetydelig i det nøgne rum.

Men så i morges, da vi slår gardinerne til side, er det dog alligevel sket. "Der ligger sne," siger moren til børnene, da hun vækker dem, og de bliver så glade, at de øjeblikkelig springer ud af den lune seng for at overbevise sig om det. Snebolde, slæde, glidebaner dukker frem i hovedet på dem. De vil straks ud. Og moren forstår dem så godt – sneen vækker altid barndomsminderne.

Jeg går selv en tur. Luften er mild, og alle former er blevet så bløde, små hvide puder og muffer dækker de skarpe kanter og hjørner, hvide larver kryber på de nøgne grene; en lille grøn mejse hænger i en tynd kvist og leder efter noget spiseligt, og gråspurvene render som rotter i de mørke hjulspor. Skolebørnene kommer for sent, de fører en vældig krig med røde kinder og blanke øjne, deres latter og skrig lyder så klare i dag.

Men i skoven er der stille, alt liv er som indesneet, selv vinden. Træerne, der for nogle måneder siden stod fulde af løv, af sol og af skygge, der senere brølte og jamrede for

efterårsstormen som i en umådelig dødskamp, står nu stivnede, sorte på den ene side, hvide på den anden. Den gyngende eng med guldfluer og blomster er dækket af det hvide tæppe, og underneden er jorden hård som jern. Men en faldefærdig rønne, som jeg husker fra efteråret, er nu blevet feens hus, skinnende proper, nytækket og med blålig røg ud af en smule skorsten. Det drysser med usynlige, kolde ting, de er så små, at jeg ikke ved, om det er sne eller regn eller frosne luftpartikler.

Da jeg hen ad eftermiddagen går tilbage ad den samme øde vej, jeg er kommet, ser jeg aftrykket af nogle fine, små damestøvler, hun har taget ganske korte skridt og har haft moderne kjole på. Hun har sikkert været ung, ældre damer bruger ikke så småt fodtøj – og smuk! Hvem ville ikke følge eventyrets fe i de store skove? Men længere fremme møder jeg aftrykket af et par svære herrestøvler, der er kommet spadserende fra en sidevej.

Han har også opdaget feens spor, har måske virkelig set hende, er stået stille ved korsvejen, betaget, tvivlrådig, og har fulgt hende. Han har påskyndet sin gang – afstanden mellem skridtene er pludselig større. Jeg følger dem, og se, længere fremme har han indhentet hende. Det brede aftryk er kommet på højden af det fine, kokette. Herren har spurgt damen om vej – å, han var gået vild, skulle til Klampenborg ad den nærmeste vej. De har stået stille, aftrykkene er dybere, eventyrets fe har i sin yndige forvirring skiftet fod. Men måske er det ikke andet end en far, der har truffet sin datter og spadseret en tur med hende efter skoletiden. – jeg går stadig efter dem, men hvis sneen havde kunnet røbe noget, har tilfældet kastet et diskret

slør over eventyret; da vi kommer på det mere befærdede strøg, taber både det brede og det fine aftryk sig mellem en mængde kedsommelige plebejerspor. Og ganske fine, hårde korn stænker stadig ned, snart vil alt være udslettet og skoven vil gemme sin hemmelighed.

Vinterskoven

Da de sidste blade var faldet og vejret var koldt og klart, skrev jeg til skovfogeden, at nu ville jeg komme -

Skovfogeden var en mand op i trediverne, ualmindelig høj og stærk; han havde som ung været cowboy i Sydamerika og kunne endnu fremvise en gammel lasso og et ar på armen. – Det traf sig så heldigt, at to jægere fra omegnen havde meldt sig til den næste morgen, skovfogeden havde tænkt sig, at vi kunne lave en lille klapjagt for os selv.

Jeg sov godt på mit loftsværelse, skønt mus og rotter dansede omkring på gulvet. Dagen efter marcherede vi alle fire, det var tørfrost, jorden var som jern at gå på. Ved en lysning stillede skovfogeden os op, han selv skulle agere klapper. Jeg stod med ryggen mod en mægtig bøg og havde udsigt over sletten, de andre var skjulte af træer, og skovfogeden forlod mig straks for at omgå et risbøgekrat, hvor dyrene plejede at holde til om dagen. Inde i skoven bag mig hørte jeg en spætte hamre flittigt op ad en stamme, og jeg kom til at tænke på: at det må være en solid hjerne, der kan tåle al denne rystelse, eller har den ingen, eller er den måske helt tosset? Jeg blev afbrudt i mine betragtninger ved en sagte, å så ganske sagte knasen i krattet overfor, et øjeblik stak et frygtsomt hoved frem – jeg stod som træet bag ved mig, der var kun liv i mine øjne, og dyret opdagede mig heller ikke; efter et par sekunder at have vejret og lyttet og set sig om, vovede den sig frem og styrede mod mig, et andet fulgte den. Ak, havde jeg nu haft min riffel i stedet for den elendige haglbøsse, dyrene gik lige på mig. Jeg så føreren

ind i øjnene og den så mig ikke. Jeg talte metrene, for hvert skridt den tog, bankede mit hjerte stærkere. Det var en buk, dens horn sagde mig, at den måtte være en tre, fire år gammel; og hinden fulgte den, mindre påpasselig, mindre nervøs. Skoven syntes mennesketom, ikke en lyd hørtes, kun spættens afbrudte hamren og dog havde noget skjult foruroliget dyrene, en lugt, en grens knagen.

Ufatteligt at de ikke så mig, at de sådan med største forsigtighed gik døden lige i møde. Denne mærkværdighed gjorde mig alt for tryg. For at være parat løfter jeg langsomt mit gevær op mod skulderen, en solstråle falder på løbene, de lyner, i samme nu gør bukken et hop til siden og sætter i høje buespring over sletten, hinden følger alle dens bevægelser. Skønt jorden er frossen hører man dem ikke. Der er så stille. Dyrene er langt borte, skal til at forsvinde i skoven, da spaltes luften, stilheden sprænges af et skud og bukken gør et sidste mægtigt spring som til himmelfart eller som om den ville flyve bort – og falder sammen, brudt i alle lemmer.

Lidt blålig røg trækker op mellem træerne og spætten flyver væk med sin djævelske latter. Jægerne kom frem; skoven får liv nu da den har fået død. Skovfogeden sprætter dyret op – det viser sig, at hjertet er skudt helt i stykker – de rygende indvolde bliver kastet ud på græsset, bugen proppet fuld med grankviste, endetarmen renset for bønner og hele kadaveret hængt op i et træ, at ikke ræve og andre dyr skal komme og æde af det. Hvor er nu ryggens smidige stålbue, næseborenes vejren, ørernes spidsen, de dejlige øjnes lys? Hvor er *livet* henne? Drevet bort med røgen mellem træerne? Eller var det kun et spil af muskler?

Endnu et blik til stegen, den gode dyreryg, og vi søger en ny chance – skade, at jeg gik glip af den, tænker jeg.

Skovfogeden gør en lille afstikker ind mellem nogle graner og kommer tilbage med en smuk skovmår, lidt sammenklemt over ryggen af bjælkens tryk, men ellers ganske lydefri.

- Det er fem kroner til mig, siger han veltilfreds, idet han putter den i tasken, men det går desværre kun sjældent på, skønt jeg har mange fælder ude.

Vi forsøger endnu flere steder, dog uden held; en gang hører vi noget, men får intet at se. Så sætter vi os mellem nogle tætte smågraner for at spise frokost. Efter at kluk-kluk-flasken er gået rundt og vi har fået ild på piberne, imponerer vi hinanden og os selv med gevaltige jægerløgne, alligevel kan ingen af os måle sig med skovfogeden, der fortæller noget sandfærdigt om en jagt på kuguaren, han en gang har været med til i en brasiliansk urskov. Derefter kommer vi til at tale om skønne kvinder, men her fængsler skovfogeden os igen ved at berette om et primitivt folk han en gang traf på en af sine rejser i indlandet: det skulle nok have haft sin brunsttid ligesom dyrene. – Er det muligt, spørger en af selskabet henrykt, hvad tid på året indtraf denne periode? Det husker skovfogeden ikke så nøje, men det han endnu mindes med bitter skuffelse er, at hans rejse til dette underlige folk faldt netop uden for tiden. Da skovfogeden ikke holder af at være genstand for den almindelige morskab alt for længe, byder han til opbrud. Vi skrår over en mose, nu ligner den en steppe med halvvisne siv dækket af tyk rim. En due kommer flyvende og vi skjuler os. Den bruger kun vingerne med mellemrum og skyder ellers som en lille spidsgranat gennem den krystalklare vinterluft. Den går

over os, en halvfjerdsindstyve meter oppe, jeg trykker af, men først et øjeblik efter plukker mine hagl fjerene af den og duen styrter i en skæv linje og med et dumpt fald mod jorden. – Ved De, hvordan De holdt til den? Spørger skovfogeden. – Ikke anelse om det. – Nå ja, det er kun godt. Så længe man husker, hvordan man har sigtet, kan man ikke skyde, det er først, når man gør det på fornemmelsen.

Længere henne bliver vi stillet op på ny med fronten mod et tæt krat og skovfogeden forlader os for at omgå det som før. En flok halemejser vimser om i birkene over mig. De nydelige småfugle kravler med hovedet nedad omkring på de fine grene, og jeg får en anelse om hvor vægtløse de må være ved at se en af dem hænge i spidsen af en kvist, der ikke er tykkere end en tråd.

Men tys! Noget rører sig bag ved risbøgene foran mig. Mit væsen koncentrerer sig i lytten og en stirren, der standses af de røde visne blade. Igen en sagte knasen. "Vildtet" søger lidt til højre, så står det igen. Mon det skulle være en ræv? Jeg skubber sikkerheden frem. Nej, det må være et større dyr, for nu rører grenene sig knæhøjt ikke tre meter fra mig. Det ville dog være for ærgerligt, om det nu vendte om. De store hagl vil jo også sagtens kunne klippe de tynde grene over, tænker jeg og løfter geværet til skud. I det samme træder skovfogeden frem af krattet. – Der er ingenting, siger han. Jeg tror, vi må vende hjem. – Og jeg skubber sikkerheden tilbage. – Ja, lad os det, siger jeg med rolig stemme. Skovfogeden fik aldrig at vide, at han den dag måske havde været døden nærmere end på alle sine farter i Sydamerika.

Den næste morgen skulle jeg hjem. Mens jeg stod og ventede på, at karlen fik spændt for, så jeg hvordan en mængde blade var føget ind i et skur. De så ud til at være søgt derind i stor nød, de havde trængt sig sammen for at holde varmen. Men nu var de alle døde. Sommerens friske farve var gået af dem, det var kun bladmumier. Et lille koldt pust trængte ind i gården og et af bladene rørte på sig, stod helt op, men faldt straks tilbage blandt de andre døde med en svag, raslende lyd.

Så kørte vi; vognen rullede raskt og næsten lydløst hen ad den sandede vej. Stammer og atter stammer gled forbi mine øjne, mussegrå og ranke, når de var unge, knudrede og grønne, når de var gamle.

Underligt levende væsener der bevægede sig forbi, tusinder af træer der vandrede. De var tavse og dog lød der som en sang, en sagte symfoni, der udgik fra det hele.

Pludselig dundrede vi ud på landevejen uden for skoven. Eventyret var forbi.

December

Efter de rasende storme, der løsriver os fra den sidste sommerpragt og kaster os ind i vintermørket, ligger vi stille, endnu fortumlede og forblæste. Solen er borte for lange tider, vi nærer intet håb, over os har himlen lukket sig, og tågen skjuler horisonten. Kun enkelte, forpjuskede blade hænger endnu på de ribbede træer og dirrer for den svage vind, forårets grønne løv, efterårets tunge kobberpragt ligger på jorden, skimlet, sort, ukendelig, allerede næsten muld. Det gærer i skovene; når man nærmer sig dem, kan man mærke en syrlig forrådnelsesduft, det er sommerens store lig – knopper, blomster, reder, blade, der forgår. Den sorte solsort hopper tavs mellem buskene; man kan høre den rasle om derinde; den har glemt sin sang. Men alle de safter, som gærer og synker i jorden, de skal stige op på ny, briste ud af træernes kviste, sarte, gule i randen og dunede som fugleunger. Og solsorten skal være den første til at springe ud, den skal sidde på en af de nøgne grene en morgen i marts, og dens gyldne fløjt skal rinde som en kilde af guld i skovene.

Men nu er det trist, gråt og fugtigt, ikke koldt, da jorden ikke kan udstråle sin varme. Og mennesket er som den. Han lukker sig også inde, modtager intet lys og udstråler ingen varme; det er arbejdets tid, hvor sommerens indtryk og liv skal gære og modnes til nye skud. Det er den tid, som sydens folk mangler – de udstråler straks og stadig, himlen lukker sig ikke over dem, deres træer er eviggrønne, men springer aldrig ud i samlet og voldsom pragt.

Vore skove ligger nu som store askehobe, og tågen driver som en løs og doven røg mellem dem. Ude fra sundet tuder damperne, kalder og varskoer ængstelig hinanden, og sirenerne slynger deres hvin ud i mørket.

Men i byerne har livet samlet sig; det er deres sommer. Ud af tusinder af høje skorstene, der rager op som nøgne stammer fra den lavere underskov, kvalmer røgen ustandselig. Sodede arbejdere hamrer ved de gnistrende esser, og halvnøgne mænd langer brøddej ind i de gloende ovne. Togene halser ind og ud, sporvogne, automobiler, arbejdsvogne krydser hinanden, og mennesker myldrer travle i alle retninger. Og på de luksuøse strøg, hvor lyset funkler dobbelt stærkt, så mørket blot synes at være et sort loft over gaden, og hvor alverdens rigdomme er samlet bag spejlglasruderne, færdes travle, mystisk animalske væsener, missekatte med grå, klare øjne, runde rovdyrhoveder og skinnende tænder bag de små, røde munde, hyllede i gråt pelsværk og med grå poter; eller store, stille blomster, piger med blide øjne, fyldige som roser, drømmende som stedmodersblomster; eller blege damer med skarpe træk og en pludselig fjer midt i panden. Om natten ligger byerne på bunden af tågen som store, lysende gopler, kæmpevæsener med lange, funklende arme ud i mørket, hvor menneskene iler som amøber i deres årer.

Djævlebakke og kælkefart

I dag er der sne, rigtig tør frostsne, proper og kornet som melis; det knaser når man træder i den, og det føles i kæberne som om man tyggede kandis. Nordenvinden fejer hurtigt de mørke skyer bort, og solen stråler frem i den rene himmel. Kælke og ski vandrer mod Djævlebakken, denne ondskabsfulde jordknold med det ubehagelige hak i midten, som det endnu ikke er lykkedes helt at udjævne, og hvor så mangen københavner er røget af pinden.

I Norge og Schweiz er det en indlysende og pragtfuld fornøjelse at rutche ned ad de funklende fjelde, kilometerlange baner, vide eller bratte sving, hvor man må anspænde hele sin energi og åndsnærværelse, mens andre sportsmænds råb varsler bag en: *Gare! Gare! Attention!* hvad enten det er enkelt mand, som suser ned på maven, mens han styrer med benene, eller det er et helt selskab på en bobsleigh med føreren ved rattet.

Nå ja, Djævlebakken! Vi har det ikke bedre, og det er jo også rigtig morsomt at se på, men selv være med til at rende op ad de fedtede trin og bumses ned to hundrede meter! Men det må jo være meget morsomt, siden folk skynder sig op igen, så snart de er væltet eller lykkeligt gledet ned til vejen. Denne leg er desuden ikke ufarlig – ambulance holder nedenfor bakken. Selvfølgelig kunne de fleste ulykker undgås, når folk forstod at styre og var forsigtige, men man er ikke frelst ved selv at være det, når den der kommer bagved er et asen.

Se, dér kælker f. eks. en nydelig ung dame og herre ned ad bakken; han sidder bag på og styrer med hælene, og man forstår ikke, at foden ikke rives af, når han møder en frossen knold; men det går fint – til nedenfor bakken, dér snurrer kælken rundt en halv snes gange, og de to unge mennesker slynges ud hver sin vej. Hun kommer til at ligge midt på banen, og i stedet for at skynde sig til side, rejser hun sig nonchalant og koket og børster sin kjole, mens hun smiler til tilskuerne. Askov! brøler en forfærdelig stemme oppe fra himlen. Pas på! råber folk til hende. Og da gribes hun af sanseløs skræk, giver et yndigt lille hvin fra sig, løfter hænderne mod hovedet og tripper hurtigt over banen. "Askov!" lyder det lige ved, men hun løber uden at se sig om. Da slår en lav og tung jordpram, med en fiskerdreng på, benene fra hende. Hun kommer ynkelig på fode igen og er ikke værre tilredt, end at hun kan humpe hen til kæresten og lade sig slæbe hjem. – Men når man nu rammes af en af de slæder, som ender med to jernspyd, og der sidder fire svære karle på, eller seks hundrede pund, som farer frem med ekspresfart! Så har man ambulancen.

Men Djævlebakken er snart skrabet fri for sne, jord og blade kommer til syne. Og så er den fri for i dag, man må søge sig en anden tue. Nogle skiløbere øver sig hist og her. Kravler som løvfrøer opad små bakker og lader sig forsigtig kure ned, slår krøller med benene og dér ligger de. En enkelt klarer sig dog pænt.

Himlen, som hele tiden har været åben med funklende sol, sløres pludselig. Vældige skymasser vælter frem, grå, gule som røg, sorte, tunge bjerge af sne, oceaner af sne. Og dér kommer

fnuggene, først enkelte, så millioner, der bliver næsten mørkt, et slør, en tåge af fnug skjuler træer og mennesker.

De, der kælker, ser med henrykkelse på denne uventede manna, men skøjteløberne, som netop havde fået skrabet en lille plads fri på Fuglesangsøen, bliver tavse og sørgmodige og spænder skøjterne af. Men lidt efter klarer det igen, og solen skinner på hvide bjerge af skyer, gyldne tinder, som rejser mod syd.

På skøjter

Solen funkler som en stor isdiamant i den blege og klare vinterhimmel. Man drikker lange drag af luften som af et køligt kildevæld. Men frosten brænder ens ører, skolder dem helt, før man får vænnet sig til den. Solen giver ingen varme, kun koldt, klart lys. Vejene er hårde som cement og smuldrer i skorpen; når en vogn kører forbi støver det med fine, tætte partikler. Hestene selv damper som lokomotiver, den hvide røg står dem ud af næseborene, og man forstår den varme de gemmer derinde i deres store kedel.

Ude i Dyrehaven samler skøjteløberne sig på Kildesøen og Fuglesangsøen. Skoven lukker og skærmer mod det kolde træk, og her kan man i læ næsten mærke, at solen har lidt varme ved sig. Tidligt om morgenen er her kun nogle små purke, som skriger, så det skingrer i skoven, leger tagfat og kurer hen ad isen på deres Halifax. De fylder ikke meget op og dog gør de sig gældende, ejer det hele. Men længe varer det ikke, før en, så en anden kommer gående mellem træerne og sætter sig på de frosne siv ved bredden for at spænde skøjterne på. Og et øjeblik efter svinger en herre, så en dame sig ud over isen og tager den i besiddelse.

Umærkeligt bliver her mange, man ser dem ikke komme, man opdager dem på den blanke flade. Gamle, unge og ganske små mødes som kammerater, det er en republik, og hvis en trænet slagtersvend tilbyder én sin røde, hovne hånd og man selv er en af dem, der spjætter om med hjertet i halsen, så tager man den med glæde.

Folk bliver så glade på isen. Alt det dårlige humør man har samlet i de sure regnvejrsdage, indelukket i kakkelovnsvarmen ved sin pult, det ryster man af sig, svinger det ud i rummet. Den eneste stygge følelse, der kan blive tilbage, er misundelsen ved at betragte virtuoserne. Ikke hurtigløberne, der flyver om med aeroplanfart på nogle lange aluminiumsrør, eller dem, der med sved og skrab laver hop og sving, men dem, der leger på isen med en sådan ynde, sikkerhed og harmoni, så man må tro, at det er en særlig race, der er født med skøjter og i årtusinder har tilpasset sig til forholdene. En sådan kunstners løb er som musik, hver enkelt af hans bevægelser en tone, og at se ham løbe er en stor nydelse. Man føler, som sagt, lidt misundelse, men den har ikke noget ondt ved sig, kan bedst udtrykkes ved et udbrud af en lille pige, der stod ved siden af mig og beundrede samme vidunder: Å, mor, bare jeg kunne løbe som han! Og så måtte hun selv prøve.

Det rent legemlige velbefindende bliver så stort, at man glemmer alt andet, tiden går umærkeligt, som når man er lykkelig. Solen er snart nede, belyser med sine sidste svage stråler toppen af de nøgne træer; deres frosne grene knager for en skarp brise og se, månen sejler frem med sit blege ansigt.

Da man skal spænde skøjterne af, opdager man, at man er forfærdelig sulten og øm i benene. Å, man kan næsten ikke gå, er invalid de første skridt, men det er jo også første dag i vinter. Næste gang er det ikke så slemt.

Stjernerne kommer frem i den ubarmhjertig kolde himmel, bitte små er de, næsten usynlige gnister – umådelige kloder af ild, der jager i det nøgne rum.

Ungdommen

Nytårsbetragtning.

Der er sagt mange skønne ord om ungdommen, den tid, da man var ung. Det er navnlig de ældre, der udtaler sig rosende om den. "Unge mand, De er ung – og derfor lykkelig," og så sukker man som over en tabt herlighed.

Men er det ikke galt alt sammen? Er det ikke fordi ungdommen er som et land, de ældre er rejst fra og ikke kan komme tilbage til? Er det ikke som fablen om de gode, gamle dage med tranlygter og overtro.

Er manddommen ikke den bedste tid? Den tid, hvor man har fået fast grund under fødderne, er blevet sin egen herre, hvor man ved noget og kan noget, hvor man ikke gør flere dumheder, hænger med det gule næb og græder med selvmordstanker? "Unge mand", blot i den titel ligger der jo enten hån eller mangel på respekt; nej, selv at kunne sige: Unge mand! med et overlegent smil!

Barndommen var den tid, da vi fik klø i skolen og skænd hjemme, da vi skulle læse kedelige lektier og skulle tidligt i seng. Den periode af livet er kasseret af de fleste. Ungdommen er den tid, hvor man om aftenen lusker ud af døren og kommer hjem med tømmermænd, tomme lommer og dårlig samvittighed, hvor man bæver for eksamen eller chefen. Nej, manddommen, hvor man selv er chef – siger mange.

Men vi, der er unge, hvad siger vi? Ja, det er vel forskelligt, men *jeg* mener, at ungdommen er den bedste, den eneste tid.

Alderdommen er drømme ligesom barndommen – drømme om fremtiden, drømme om fortiden, men de kan jo også være skønne.

Ja vel, når man er ung, gør man dumheder, når man er ung, ved man ingenting. Og dog er det sidste ikke helt rigtigt, man ser nemlig mere og skarpere, så længe det er nyt; kender man en ting for godt, ser man den slet ikke. Men man ved selvfølgelig ikke så god besked, man sluger alt råt med en voldsom appetit. Man gider endnu, alt glimrer, fordi man selv har solen i sig, det hele er blot et stort genskin. Alle piger er søde, al mad er god – fordi man er sulten. Man gyser og er svimmel, er snart kold, snart varm – senere er man bare lunken.

Ungdommen på strøget gør sig jo umage for at se gammel ud, nogle er det desværre, men de, der ikke er for blege og blå under øjnene, de, der endnu har sundt blod og liv i kroppen, de er dog unge, trods den alvorlige mine. Ungdommen fordrer jo et raskt legeme, det er derfor vanskeligere at være ung, hvis man er svag eller gammel, dog også det kan man.

Bare at gå en tur, når man er ung, at cykle på en solskinsdag, at kælke eller løbe på skøjter, at tage sin nye dragt på og gå ned ad gaden, at se på pigerne, at danse og flirte, at svømme og galopere, at rejse og håbe!

Når man er ung, håber man, man håber altid, glæder sig hver dag til noget, der skal komme. Hele livet er et spil; man må risikere noget for at vinde; hellere gøre ti dumheder og én fornuftig ting end slet intet. Tomhed er det værste. At være "enfant terrible" er bedre end at være en artig ingenting.

Når man er ung, har man alle muligheder, og man skal gribe dem alle sammen for at få fat på den rigtige. De fleste unge er mere eller mindre uregelmæssige, men man tilgiver dem gerne, når de bare er unge på den rigtige måde.

Man har mange skuffelser, flest skuffelser, det er rigtigt; men dem glemmer man. Mennesket er sådan indrettet, at det husker bedst det lykkelige. Og det er de lykkelige øjeblikke, der skal danne minderne; dem, man skal leve på, når man rokker tandløs og lam i lænestolen som bedstefar, og ikke er andet end bare minder.

De mennesker er ulykkelige, som ikke er unge og aldrig har været det; for dem er tilværelsen grå og kedsommelig; der er ingen mening i det hele; man skulle hellere være død!

Der er intet i vejen for at være ung, fordi man er gammel. Nogle er det, men der hører genialitet til at bevare sit friske syn på livet.

Men vi, der er unge, hvad enten vi er unge eller gamle, vi, der tror og håber og vil sluge alverden, lad os glæde os til det nye år. Lad os ikke glemme, at en mands alder bestemmes af ham selv – har han siddet i fængsel i tyve år, har han ikke oplevet så meget som på den første dag, når han løslades; han har på den ene dag levet mere end tyve år!

Lad os i det nye år leve tusinde år.

Lærken og solsorten

Sneen dækker krokus og vintergækker, kulden vil ikke slippe os i år. De frosne marker ligger øde, mens den isnende blæst fejer over dem. Men mens man skynder sig med kraven om ørene, tror man af og til at opfange et par klare triller, og man står stille for at lytte; men nej, det var kun blæsten i telegrafstrengene. Man går igen, ærgerlig og forfrossen, men pludselig fejer vinden én et helt lille, fint fløjtespil, en jublende kvidder i ansigtet. Å, lærken! Forår, blomster, violer, roser, elskov og grønne marker, endeløse vandringer, rejser, ungdom og rigdom! Hvor er du? Dér stiger den i en solstråle, den går skråt op fordi blæsten rykker slemt i den. Men modig og sejrssikker stiger den stadig og fylder rummet med sin spinkle musik. Så lukker den rift mellem skyerne sig, og den lille sanger bliver borte for én deroppe. Men nu er det ligesom ikke så koldt mere, man har smagt lidt af sommeren, lugtet lidt af foråret. Det varer ikke længe inden den hårde mark står med bølgende korn og syv gange så mange lærker stiger og daler, fra sol går op til sol går ned, hænger i den blå luft som en jubel uden ende.

Om aftenen bliver det mildere, vinden lægger sig. Sneen på taget skrider pludselig og fra tagrenden drypper det med lange mellemrum – det lyder som et langsomt ur der tikker. Skyerne har opløst sig til uldne tåger, mættet af solens gyldne lys. Her er en underlig kirkegårdsfred. En stor stilhed, som intet forstyrrer. Er det ikke som om man kunne høre jorden ånde? Men nu siger en fugl noget. Solsorten. Det er ikke lange, melodiøse fløjt. Kun en enkelt tone. Så tavshed. Igen et

dybtsørgmodigt fløjt, der langsomt stiger til en lysere vemodig tone.

Den sorte fugl sidder ganske stille på en nøgen gren i den nedgående sols svage stråler. Det er ingen sang, det er som om den talte, som om den betroede os noget. De dybe, sørgmodige fløjt er som blide kærtegn for en ukendt smerte. Det er vor gravsang, forfængelighedens, livets gravsang. Jordens ligtale. Og se, bag de kolde tåger, højt i den skumrende himmel, stiger den blege måne. Et lig, der kredser om jorden, et billede på vor skæbne. Og solsorten fløjter, at engang vil også her alt være forbi, intet forår, ingen sommer, ingen grønne træer, eller blomster, eller fuglesang, eller byer, men en evig tavs og isnende vinter. I den gyldne aftensol sidder den og synger om en verden, der gik under. Og den synger også om os, der er unge og raske, os vil alderdom og død snart indhente. Men se, nu strækker den sig pludselig, åbner helt sit safrangule næb og udslynger en eneste jublende, pragtfuld, strålende tone – og stryger som en skygge ned mellem buskene. Hvad var det, den sang ud! Letsindigheden? Troen? Håbet?

Dyrehaven

Hvor har jeg ofte været led og ked af Dyrehaven. Måske fordi jeg har gået for meget i den, men sikkert også fordi skoven er så ensformig, trist, tung, hverken vild eller plejet, underlig død og udlevet. Særlig midt om sommeren, synes jeg, er den ikke til at holde ud – jeg ser bort fra de partier inden for Dyrehaven, hvor der ikke vokser træer og som er smukke, Eremitagesletten o.a., men de hører jo ikke til skoven i og for sig.

Når man kommer hjem fra de svenske skove, hvor de brusende granoceaner skifter med vilde, forrevne fyrretræer med flammede stammer, skifter med lunde af skælvende birke, røn, enebær, og hvor jordbunden snart er dækket af et tykt mostæppe eller af blåbærris; når man kommer hjem fra Frankrig, hvor skovene består af alle slags skønne træer i forening med ranker af brombær, kaprifolium, efeu og hindbær, jordbær, bregner forneden, da kan man ikke, hvor meget man end elsker sit land, udbryde, at Dyrehaven er skønnest. Man kan blive helt trist og trykket til mode, når man en sommerdag vandrer under bøgenes kroner; de læderagtige blade, der savner al friskhed, lukker lyset ude, og skovbunden er uddød, består af tørre, støvede blade uden et eneste grønt skud. Fuglene hverken hører eller ser man noget til, det skulle da være en krage, og dyrene – ja de er jo ikke vanskelige at opdage, de er tamme og humper om i luntetrav. Men smukke er dådyrene ikke, de er en grov og klodset mellemform mellem de graciøse rådyr og de stolte krondyr. De første findes slet ikke i Dyrehaven, de sidste er der heldigvis nogle af.

I løvspringet er skoven dejlig, de fine, dunede blade er så kære, at man får lyst at spise dem, og solens lys siver gyldent over de hvide anemoners stjernetog mellem de tunge stammer. Og gøgen kukker, og duerne kurrer, og allikerne flyver hid og did, og bymenneskene bliver som gale af al den grønne ungdom, de må have nogle grene med hjem, de vil eje foråret.

Dog dette varer kun nogle dage, bøgenes blade bliver hurtigt læderagtige, loftet lukker sig helt, og anemonerne dør. Så har vi sommeren, fire måneder, hvor skoven er trist, trist.

Men nu i disse dage begynder en tid for Dyrehaven, eller bøgeskoven i almindelighed, hvor ingen anden skov i verden, hvad enten den findes i troperne eller i det høje nord, kan måle sig med den i pragt. Det er et mærkeligt eventyr, selv for os danske, der er vant til det, at gå i denne skov af metal. Kaskader af blade af kobber, af messing, af guld, træer, der står som om det var Hefaistos der havde hamret dem ud ved sin luende esse.

Personlig holder jeg mest af Dyrehaven, når den har mistet alt, når dens blade mugner på jorden, når dens stammer driver af væde og klædes af skimmel og svamp, og når der ikke findes andre sangfugle end de hæse krager. Når det så regner, og den våde vind rusker i de øde grene, da færdes jeg gerne i skoven. At gå længe ene i dette døde, kolde og halvmørke rige af tavse træer. Men helst når det er tåge, tyk mælkehvid tåge, og efteråret har tændt lidt vildskab i hjortene og man hører dem stanges og brøle udfordrende, mens ude fra Sundet tunge dampere tuder, og sirenerne jamrer i det grå mørke.

Jeg ved godt, at man pådrager sig fjender ved at sige, at Dyrehaven ikke er dejlig året rundt. Og jeg ved også, hvorfor man gør det. Fordi alle københavnere er forelskede i denne

skov, som i en pige, og jo ældre de er, des mere elsker de den, og des vredere bliver de, hvis man har noget at udsætte. Jeg forstår det godt – man behøver jo blot at se et gammelt, gigtsvagt menneske komme kørende igennem skoven, man behøver blot at se den henrykte barnlige glæde, der lyser i det ellers forpinte ansigt, for at forstå. Herregud, det er jo deres skov, det er de bedste timer af deres liv, som kendte steder kalder frem på ny. Det var på denne eng far og mor spillede med dem, da de var små, det var bag disse træer de gemte sig, da de legede røvere og soldater, det var på denne bænk, de sad med deres kæreste om livet, det var i denne skov, de søgte lidt fred og hvile med deres børn.

Alt er borte, far og mor, barndom, ungdom, manddom, den man elskede – om ikke helt, så dog omtrent, for hvor er øjnenes lys, kindernes rødmen, stemmens klang, de hvide tænder, det prægtige hår, de spændstige lemmers kraft, det jublende sind, drømmene, håbet! alt er borte. De selv næsten også. Deres by har man forandret, også landet omkring den, alt har man taget fra dem, kun Dyrehaven er tilbage. Den er nogenlunde ens. Og her kan de endnu mindes.

Derfor elsker jeg den – dog mest i det sene, sludfulde efterår, når den har mistet sin ungdom og sin manddom, når den står ribbet for blade, når den selv er en olding på grænsen til den lange søvn. Når det så regner og den våde vind rusker i de øde grene, da færdes jeg gerne i skoven. Å, at gå længe ene i dette døde, kolde og halvmørke rige af tavse træer.

Folk der går ud og morer sig

Det er søndag og sommer. Med alle tog fra Klampenborg-, Kyst-, Holte- og Slangerupbanen vælter folk ud af byen. De stønner og sveder ved billethullerne, stønner og sveder i de lave kupéer, som solen har gjort til ophedede ovne. Den medbragte mad smelter. Menneskene også! Men alt finder de sig i, for denne dag har de glædet sig til hele ugen; hele ugen, mens de sad som fanger bag en disk, eller i en kælder eller i et kontor. I dag er det fridag, fangerne er sluppet løs, de har det nye tøj på og de tjente penge i lommen. I dag skal de ud at more sig. Hurra! Hurra! råbes der, da de fyldte ovne sætter sig i bevægelse, og bageren fyrer mere på under lokomotivet – han har det ikke mindst varmt. Toget haler dem ud i naturen, sætter en portion af hist, en her; de yngre tager restaurationerne i besiddelse, de ældre slår sig ned hos skovløbere eller mindre traktørsteder eller lejrer sig i græsset, hvor de pakker madkurven ud.

På sådan en lystig dag, hvor alle andre glæder sig i muntert selskab, sidder jeg ene hjemme og ser melankolsk ud af vinduet. En svag trøst er det jo for mig, at jeg kun sidder i 20 gr. Reaumur, mens der ude i solen er vel omtrent det dobbelte.

Uvejr af støv rejser sig på min til hverdag så fredelige vej, det er bilerne; jeg ser intet andet end en hvid cyklon og hører nogle brøl som af fortidsuhyrer – det tager sig meget fantastisk ud. Af og til kommer der en kæde af små orkaner i en sammenhængende bølge af støv, det er motorcyklerne, selskaber af unge mennesker, hver med sin pige bag på. Den

forreste er den eneste, der ikke ustandseligt sluger støv og kan se noget, alle de andre kører i den hvide hale, der bliver tættere og tættere mod slutningen.

Hvad kører disse mennesker så hastigt efter? Lykken? Ja, men den sidder jo bag på.

Nå, der kommer nogle fornuftige folk. De går i geled som soldater, en sangforening. Det er smukt at tage i skoven for at synge. Og hvor kønt lyder det ikke. Måske synger de samme melodi, det er ikke så let at afgøre, hver fugl synger jo med sit næb. Men de er tørstige og lejrer sig i en lille eng overfor mit vindue. Et par behjertede mænd, hvoraf den ene er lige så bred som han er høj og lige så rød som han er hæs, springer hen til den nærmeste kro. Straks efter kommer de slæbende med en kasse øl mellem sig og nogle finere flasker under armen. Vilde brøl fra foreningen.

Nogle småpiger på otte à ti år løsner sig fra massen og spadserer forbi mit gardin. Jeg skjuler mig for at glædes over uskyldig barnetale. To går forrest, et lille stykke efter kommer tre andre. "Jeg ville renok ikke gå med sådanne udtrådte sko som dig, Gertrud!" råber en af de bageste til en af de to foran. Intet svar. "Eller sådan en laset kjole!" – "Jeg har flere kjoler end dig," svarer Gertrud tirret. "Det tror jeg ikke. Din mor er jo heller ikke andet end skurekælling." Intet svar. "Og så er du jo ikke engang døbt." – "Det er jeg vel nok." – "Ja, så er dine forældre ikke rigtig gift." Intet svar.

Nu er de så langt borte, at jeg ikke kan følge samtalen. Men dér kommer et kærestepar ovre fra lejren. "Du må ikke drikke så meget Frærik," siger hun ømt. "Hold mund," svarer han bister. "Du kan ikke tåle det." – "Hold mund," hvisker han farlig. "Her

er konjak, kom og få dig en konjak, Frærik," råber en "ven" fra klumpen med et grin til de omkringstående. Nu ved de, at kæresten formaner Frærik. "Du skal ikke," siger den utrættelige. "Hold dog mund!" brøler han rasende og skubber hende fra sig, så hun falder over i tjørnehækken. Opstandelse i lejren – hvad de har ønsket og villet spiller de nu forarget over. Imidlertid, svigerfar kommer, en gråhåret bondemand med kindskæg. "Slår du din kæreste?" spørger han truende. "Du skulle skamme dig." – "Og du skulle ikke drikke dig fuld," svarer Frærik næsvis. Den gamle støtter dårligt på benene, men vil alligevel ikke lade det sidde på sig. Han griber svigersønnen i kraven. "Hva sier du!" De omkringstående, der har glædet sig indtil nu, vil ikke have gildet spoleret og skiller dem ad. Selv "vennen" siger: "Så, så. Vi er gået ud for at more os og ikke for at lave tossestreger." De to kampfæller får rakt el nyt glas konjak ug klinker forsonede. Spiritus læger alle sår. -

Ak, tænker jeg, du har ingen del i glæden.

Hen ad aftenen, da det er blevet lidt køligere, går jeg en tur. Jeg kommer forbi kroen og hører, at værten må gøre gode forretninger. Livsglæden lyder fuldttonende fra de små lysthuse i haven. Livsglæden ytrer sig altid støjende, folk tuder i trompeter, råber hinanden i ansigtet, dunker flasker sammen til de går i stykker – søger i det hele tilbage til naturen. Af og til lyder der et vældigt bum, det er en stærk mand, der slår med køllen, når klokken ringer foroven, tordner et mægtigt hurra.

Også familiens glade søndagssamvær ser jeg. Ved et lille bord sidder fire mennesker, mand og kone, datter og søn. De siger intet, men ser sure ud. De nyder friheden. De har været i Guds frie natur og solen har skinnet på dem også. Jo, men Lillepeter

har snavset sin bluse til, og Christine har været tvær hele tiden fordi hun ikke fik lov til at cykle med en veninde og to unge mænd. Far og mor er altid i samme humør, de gider ikke skabe sig mere, som de siger. – For tyvende gang må Christine komme tilbage til det: "Hvad ondt skulle der være i, at jeg cyklede en tur med Olga og de andre?" – "Fordi det er upassende, at en ung pige jasker alene omkring med sådanne to knægte," svarer faderen, der føler en ubevidst lettelse over at kunne give sin almene bitterhed luft. "Aldeles usømmeligt," bekræfter moderen, som for en gangs skyld er enig med manden. "Ja, men alle andre unge piger får jo lov til det," bliver Christine ved. "Fordi andre forældre bærer sig utilbørligt ad er der ingen grund til at vi gør det. For øvrigt tror jeg ikke at unge piger af god familie kan te sig aldeles som de har lyst til." – "Å, både Olga og Jenny og Kate får da lov til det og deres forældre er da lige så fine ..."

Ude på hovedlandevejen suser den ene bil ind mod byen efter den anden. Alle er de tungtbelæssede af bedøvede mennesker, mændene sidder brummende i de små kasser, af og til hviner en dame; efter hver bil er der et kølvand af støv, benzin, tobak, spiritus. Også i skoven under træerne lugter der af tobak og spiritus.

Den nye vejviser vi har fået er brækket og kastet i grøften. Ståltrådshegnet om gartnerens have har nogle glade, unge mennesker sat sig på og bøjet, så godt de kunne. Men det morsomste er en allé af nyplantede rønnebærtræer, som alle har fået kronen brækket af. Har der da raset en orkan, eller har fjenden besat landet og soldaterne været gale af blodtørst og had? Nej, folk har været ude at more sig.

Nu er det stille, fangerne er taget hjem, i morgen skal de igen i fængsel. Ren og stor hvælver himlen sig over markerne. Ved indelukket står to heste, den ene har lagt sit fredelige hoved over den andens hals. De bliver stående uden at røre sig, så længe jeg kan se dem.

Frodighed

Ved siden af mig står et stort rønnebærtræ, hvor solsorterne hopper om og svælger de røde bær. Fuglene er så mæskede af vellevned, at de måtte revne som modne, saftfulde frugter, hvis de faldt til jorden. Hvor er nu de stolte, sortskinnende sangere, der i de kolde martsaftener sad højt på skorstene, tagrygge eller nøgne grene og udslyngede deres gyldne fløjt i det svage, svindende lys. Som sorte riddere, ville, magre, elskovshede og kampberedte, fløjtede de lange, melankolske toner eller funklende strofer, der gjorde den fattige aften så skøn som en strålende sommerdag.

Men nu er alt, hvad de fløjtede om, gået i opfyldelse – de har beruset sig med elskov og sang i de disede forårsaftener, hvor jorden var som et drivhus og himlen som en bruse, hvorfra den lunkne regn stadig sivede ned over det spirende liv, mens solens bål rejste i det grå rum, halvt skjult bag et tæppe af væde. De har nydt sommeren under den høje, milde himmel, de lyse nætter, hvor de knapt vidste, om de skulle holde op at synge, da stjernerne ikke kom frem og månen vandrede som et smykke i den underfulde nat, mens solen blot havde dukket sig ned under horisonten.

Nu er de mætte af sang, elskov, duft og varme. Nu kræver bugen sin ret, og de lægger et trindt lag spæk om sig for at gå vinteren igennem. Kun af og til lyder der nogle toner ned til mig oppe fra træet, ganske svage, spinkle og fjerne, det er som en melodi, man hører i drømme, et ekko fra forårets og sommerens rige fløjtespil.

Ude fra marken, hvor kornet er sat i stakke, står der pludselig som et stormsus en sværm spurve ind over haven. Buskene bliver levende – tjuv! tjuv! Sladder og kiv strømmer som en øsende regn ned over mig; de grå, befjedrede rotter smutter ind og ud mellem grenene, stjæler fra hinanden, skændes og slås.

Efter at sommeren, som så ofte før, lod os i stikken midt i ferien, er varmen nu kommet tilbage med fornyet styrke, luften er så herlig at indånde i september som i ingen anden måned af året. Roserne er igen sprunget ud i skarevis, de små solsikker brænder med deres svovltunger ved siden af de fyldige, gule georginer, der hænger som fuldmåner i alt det grønne. Frugttræerne, der siden de blomstrede tidligt i foråret, har været lidt kedelige, tynges nu af frugt. De har stået dér i flere måneder og forandret sig ganske sagte for hvert sekund, uden at nogen har tænkt over det, men nu melder de selv. Bum! siger en gul og rødmosset Gravensten, idet den falder tungt til jorden. – Det er snart tid at plukke os!

Men oppe i den lyse luft leger svalerne som små, gesvindte fisk i et klart hav; af og til sætter flere familier sig på telefontråden og kvidrer i et underligt, hastigt kinesersprog, som ikke hører hjemme i solsortens og bogfinkens land.

Stærene er også med i de sidste dages fest, de store skarer, man ser jage omkring i oktober, er endnu ikke hjemkomne fra Nordtyskland. Det er enkelte unger, der fornylig har lært den kunst at flyve, som er ude at more sig. De er så kåde og fjantede deroppe, de løber ganske vist ikke den risiko at falde hvert øjeblik som små børn, der lige kan gå, men de er meget ængstelige for at baske mod hinanden, da det er småt med styringen. Svalerne stryger ind og ud imellem dem, så lette som

ånder, mens de tykke stæreunger har al deres møje med at holde sig oppe – deres mave er fuld af fede orme, lækre maddiker og frugt, mens svalerne måske har slugt en myg eller to.

Højt over dem alle kredser musvågerne; stolte og rolige som fyrster sejler de deroppe på udspilede vinger.

Men snart forlader de os, både svaler, musvåger og stære – de vil nok undre sig over de mange jægere og store rovfugle, de vil møde på deres vej imod syd.

Stæren

Stæren er ofte den første fugl til at bebude foråret, og det er altid den sidste til at synge om dens svundne håb og herlighed. Den gør de enkelte solskinsdage i oktober varme og sommerlige, så man let kan glemme at vinteren er nær.

Men stæren er også en glad fugl; den synger altid og den rejser altid, og de to ting hænger måske sammen. En decembernat jeg kom til Nizza med ekspressen fra nord, hørte jeg det kvidre og skratte i de oplyste plataner over mit hoved, aldeles som når man en martsmorgen hos os vækkes ved en velkendt og flydende kvidren i gavltremmerne og vågner med den lykkelige fornemmelse, at nu er foråret kommet.

Efter at have flakket om i syden hele vinteren, snart i bjergene, snart langs kysten, eller vanket om i Italien, længes stæren mod nord. Den har haft sol nok og mange eventyr, men dens liv har været i en stadig fare og tusinder af dens kammerater er blevet skudt eller fanget i net.

Den har boet i et skønt land, men befængt med grusomme røvere og næsten uden føde. Og en skønne dag længes den tilbage til mere borgerlige forhold, til den lune stærekasse hvor den er født. Så letter hele sværmen.

Den har rent glemt, at det i Norden endnu er koldt og at det i Danmark måske endnu er vinter. Men i nattens løb, mens den suser frem oppe under skyerne, føler den forandringen, og så slår den sig ofte nogle uger ned i Tyskland og venter på at lidt forår skal indhente den. Mange bliver hængende der, men de som har haft deres barndomshjem længere nordpå, drager

snart videre. Og så er det at vi en morgen i marts vækkes af et uhyre spektakel, en uendelig kvidren, et uafladeligt rykind.

Foråret er kommet til os fra syden på fuglevinger, og når vi lukker vinduet op, ser vi stære alle vegne, på taget, i træerne, på stakittet. Og hvor de synger og rækker sig i solen og pudser sig efter den lange fart; men lige friske er de alle, måske lidt magre, dog sprudlende af liv og hviskende og jublende om det samme som da de forlod os: at det er herligt at drage bort, at det er herligt at rejse, at det er herligt at komme igen.

Nu bliver spurvene jaget ud af kasserne, stæren finder sig en bolig og en kæreste, hvis han ikke allerede har en. Reden bliver pudset lidt op, og så begynder et yndigt familieliv. Moderen der først varmer æg og så nogle skrålende unger, og faderen der flyver frem og tilbage med næbbet fuldt af alskens griseri.

Dog det varer ikke længe inden børnene er store, de har også spist som gale, og inden de første kirsebær er modne, er nybyggernes antal blevet fem gange så stort.

De unge snakker også med, og nu spiser alle af hjertens lyst, far og mor skal jo indvinde det forsømte, og afkommet skal vokse.

Stæren spiser forresten altid meget og grådigt. Den minder ikke så lidt om en slange, både ved hovedets form, halsen der går lige over i kroppen, de spidse vinger og hele sin metalskinnende glans.

Jeg kan godt forstå, at det ikke er med nogen sympatisk følelse, man ser en sværm af disse slughalse slå ned i sit kirsebærtræ, men på den anden side synes jeg det er synd at skyde dem. Hvorfor sætter vi så stærekasser op?

Når kirsebærrene er spist, flyver stæren bort, man ser da ikke ret mange, hovedparten er draget ned til Tyskland, hvor de opholder sig hele den sidste del af sommeren.

Ved efterårets begyndelse kommer de tilbage. Så går de i marker og haver, for at fange orme og larver. Nu gør stæren gavn.

Flere stykker tripper geskæftigt om udenfor mine vinduer og den ene af dem står og prøver på at sluge en lang orm, aldeles som en slange.

Oppe på taget og i det gamle pæretræ sidder en hel mængde og synger og synger. De er glade, de skal rejse. Og hvor er de fede nu, de danske kirsebær og regnorme var nok ikke så gale! Men de mærker luftens kølighed og at skyggerne er lange. Nej, det er ikke længere sommer her, og nu husker de platanerne i Avenue de la Gare.

Jeg ser dem flyve frem og tilbage i den gråblå efterårshimmel. Solen står allerede meget lavt. Mellem to buske hænger en luftig gyngende bro, en eneste spindelvævstråd endnu dugget af den forrige nats kølighed og skinnende med regnbuens farver. Det gulnede lærketræ lyser som en opal. Men fra det faldne løv stiger en sødlig mættet duft, der griber en som stilheden – naturens røgelse over den døde sommer.

De sidste solstråler berører endnu det store kastanjetræ, og hele træet ser ud til at smile som en gammel mand. Oktober!

Et eller andet har skræmt stærene, de letter alle sammen. Ja farvel! Og lykke på rejsen!

Lyskasterne

Den lette tid er snart forbi og den tunge er nær. Blomsternes tid er snart forbi – hver nat kan døden liste sig over dem, men frugterne hænger modne. De lyse kjolers og de brune kinders tid er snart forbi, cykelturenes, badenes, eventyrenes tid; vi må snart lukke os inde igen, fyre i kakkelovnen og trække i overfrakken. Men endnu dvæler sommeren, tiden gør en pause. Roserne dufter i haven og solsikken drejer sit store, strålende ansigt efter den almægtige gud deroppe. Skarer af stære kvidrer på tagene og tykke solsorter med familie hakker i rønnebærrene.

Men om aftenen går der et erindringsgys over naturen, kulde og mørke nærmer sig. En støvsky flyver op og nogle visne blade fejes hen ad vejen, hopper raslende mellem hinanden og lægger sig igen. Mærkelige dampe rejser sig alle vegne og langt borte flyder som en løs og brun røg. Solen går ned i en glorie af farvede tåger. Lidt senere bliver luften igen ren og tynd og stjernerne skinner klare.

Der er fredeligt nu på de små villaveje omkring København. Men pludselig blinker det over himlen, et hvidt lyn uden torden. Og selv her, borte fra byens larm og nyheder blinker det ind i én: Krigen. Ja, det var et kornmod, genskin fra et fjernt lyn, men uvejret har menneskene selv lavet, frygteligere end noget andet.

Og nu bliver det ved med at blinke, de hvide dødningelyn gennemkrydser hele himlen og kommer alle vegne fra. Den før så rolige hvælving med sine milde stjerner bliver nervøs og ustadig. Bag skoven står månen op, en smuk, hvid kreds af lys

samler sig over træerne, men går man videre, ser man ingen måne, men en hvid stolpe af lys, der løber spidst ned mod jorden. Den står længe urokkelig, så spaltes den og skræver med sine to blege ben over hele himlen. Bag de sorte bakker strækker et ondskabsfuldt fabeldyr sin hvide, tynde snabel op i natten, fra en anden kant gennemsøger et fantastisk insekt himlene med sin selvlysende brod. De to blege ben mod øst har samlet sig til en bred vifte, der blafrer over mit hoved, men så stopper den i sin søgen, og i den mørke, tomme himmel ser jeg pludselig et luftskib. Viften trækker sig sammen, bliver til en fast, smal stribe af skarp lys, der beføler luftkrydseren fra agterenden til forstavnen. Men den sejler rolig videre mellem nogle dejlige snebjerge af skyer, som det stærke, elektriske lys har kaldt frem i den mørke nat. Søgelyset følger hårdnakket luftskibet, slipper det først, da ingen længere kan være i tvivl om, at det er en smal lille sky.

Jeg går ned til Charlottenlund strand. Fra fortet lige bag mig, fra Middelgrunden, fra Trekroner og fra krigsskibene strømmer lange lysvifter. Jeg står i mørke, wziss! Et hug træffer mig i ansigtet, det hvide lyn har ramt mig, men er straks gledet videre. Lidt længere henne ser jeg mennesker stå i strålen fra projektøren inde på fortet, de tager nogle håndfulde sand og kaster det op i luften, og det falder som funklende guldstøv. Jeg går selv ind i strålen og vender mig om, men mine øjne kniber sig uvilkårlig sammen, det er som at se ind i et gloende gab. I den lysende stribe svirrer ildpunkter og gnister – insekter – og hen over vandet flagrer store funker – det er måger og flagermus, som kommer ind i søgelyset.

Ude over Sundet hænger røde, gule og grønne lanterner i usynlige mastetoppe på usynlige skibe. Er det fiskerbåde, skonnerter, passagerdampere eller orlogsmænd? Ingen ved det. Da drejer Middelgrunden en lysvifte, der først rammer København og fejer lynsnart over Hellerup, Charlottenlund, Klampenborg og ud over vandet. I et nu opfatter man dem derude, fiskerbåde, skonnerter, dampere, så henligger de igen i mørke, og man ser kun de farvede lanterner.

Men kyklopen fra Middelgrunden har standset sit blik ved et af dem, en fragtdamper, der nu ligger dagklar. Ja, man ser den langt tydeligere end på en solskinsdag, man ser matroserne løbe om på dækket, man ser de blanke maskindele funkle, man læser skibets navn. Og kyklopen lader sit blik glide videre.

Man føler langt større usikkerhed, end om dagen, det tætte mørke, der så godt slutter omkring én kan i en brøkdel af et sekund vige for strålende lys, uden at man får tid til at springe bag en busk. Flere mil går dette almægtige blik, og man føler sig så svag og opdaget, når det standser for at iagttage en. Ved hvert af disse lurende øjne ligger der kanoner.

Hele natten gennemsøger de mistroiske og vagtsomme stråler landet, himlen og havet. Over hele Europa blinker de hvide lyn, og mange steder slår de ned, fulgt af øredøvende brag og en regn af kugler.

Det vi ser er kun kornmod, et fjernt genskin af et uvejr, som alle frygter, og hvis vej ingen kender.

Eventyret

Grå er himlen, tung, trist og kold. En eneste stor sø af pløre, der hænger over hovedet på os, om den vandrer eller den står stille, ved man ikke; vel blæser det hernede på den håbløse jord, men om skymasserne bevæger sig deroppe, kan man ikke se, for der er mere, uendelig mere pløre. Den stiger op af horisonten og synker ned på den anden side – man kan ikke tro andet, end at himlen om hele Jorden er grå og kold og trist.

Vi er søgt ind til byerne, til kunstigt lys, kunstig varme, kunstige veje; vi sidder mellem tæpper, tapeter og bøger – og vi glemmer græsset og jorden og træerne. Himlen er den eneste del af naturen, man kan se, men nu lukker den blot som et gråt og sodet loft over alle de grå gader. Den store, vældige verden derude er død, er slet ikke til; vi har i alt fald glemt den, mens vi går her klædt på sidste mode, omstrålet af elektriske blus. Vi er skabere af den verden, vi bebor, både foroven og forneden og til alle sider. De tog, der ruller ind og ud, de lange rækker af huse, de lys, der blinker, de farver, der stråler, alt har vi skabt. Om os er kun mørket og kulden.

Vi har glemt, hvad vi lærte i sommer ved havet, i skoven, på marken – at vi ikke er mere end et sandkorn, et blad eller et græsstrå! – Man kunne en sommeraften lytte til cikadernes sang og ligesom *Fabre* komme i tanke om, at de små insekters hymne til solen har lydt millioner af år, for mennesket havde rejst sig på bagbenene, og vil lyde længe efter, at det er forsvundet igen. Og så kunne man strække sig ydmygt blandt græsstråene, betaget af den store religiøse andagt, som

samhørigheden og fællesskabet mellem alle væsener og alle ting kan give en.

Man kunne som i et skønt eventyr af H. C. Andersen glæde sig over sine søskende blandt træerne, køerne og svalerne og ligesom cikaderne have lyst til at blande sin stemme i den store hymne til vor stærke broder Sol, fordi han er så nådig at skinne på os. Og en nat, når man gik ensom på en landevej under stjernernes lys, kunne man måske også komme i tanke om, at man ikke var større end et sandkorn på en klode, der selv kun er et sandkorn i det uendelige hav.

Men nu er vi fyrster, skabere af den by, den verden vi bebor. Det er vore love og vor vilje, der styrer det hele. – Nu vi går på den blanke asfalt mellem de strålende forretningsruder har vi glemt det store eventyr, vi anede der ude mellem græsstråene. Og den grå himmel lukker som et tungt, trist og koldt loft over de grå gader.

Men hen ad aftenen kan det undertiden ske, at de plørede lag foroven skilles og glider fra hinanden og et klart, flammende lys stryger over husenes tage. Menneskene dernede på bunden af gaderne løfter forbavset de trætte øjne: Å, solen! De troede, det var en ildebrand. De får ikke meget at se. Kun de, der befinder sig på åbne pladser eller i byens udkanter – mellem store, grå arbejderkaserner, fattige, forpjuskede træer og øde fælleder med sygt, nedtrampet græs – ser pludselig de mudrede pytter forvandle sig til søer af sølv, og himlen gennemstrømmes af floder af ild, og de grå skyer bliver som duftende blomsterblade. Men endnu er solen der ikke. Så på en gang bryder nogle sværd af lys frem og sønderskærer de sidste lasede skyer, og guden synker strålende mod horisonten, omgivet af

gyldne røgelsesdampe. Længe beholder himlen sin pragt, går over til at blive brun og varm som en østerlandsk ørken med tabernakler, paladser og bjerge af røde sandsten og kobber – og blegner så langsomt, får tynde, lyse, kølige farver som et landskab fra polen med grønlige isflager og blegblå sne.

Som en hvid ternevinge glider måneseglet frem af en sky, mens den mægtige gule løve, solen, med sin strålende manke, vandrer sin vej i den fjerne ørken.

Stormen

Det er som umådelige bølger, der vælter frådende ind over stranden, som tunge dønninger fra et oprørt ocean. Når man lukker øjnene, kan man høre det suge og risle, og den korte pause inden en ny bølge brydes. Ja, sådan lyder blæsten i de store træer. Den hyggelige danske sommer med den lune vind er forbi. De gule blade fyger om i luften; der hvirvles hundreder bort fra vort gamle lindetræ ved hvert vindstød. Det stod nylig tæt og duftende af milde blomster, bierne summede om det, og en skovdue havde sin rede dybt derinde. Da gik man trygt i solen, og livet skulle aldrig få ende, men nu hvirvles tiden og bladene bort, og snart står træet kun som en vældig kost.

Stormen kommer langvejs fra, truende, mægtig, den er svanger af skæbner og lidelser, den er uhyre gammel og uhyre stærk, den kan aldrig forgå, den er som en gud, der taler. – I bilder jer ind at være noget, siger den, men I er ingenting. Jeg er alt. Og træerne bøjer sig, og bladene rives bort. Stormen er som døden, nu høster den. Men næste år skyder det ukuelige liv frem på ny.

De nye blade, det nye forår, hvor mange skal ikke se det mere. Hvor mange unge, livskraftige mennesker er ikke revet bort af efterårsstormen. Det er ikke vissent løv, der er fejet ned, nej, det er friske blade og skud.

Og mens det tuder og bruser, sidder man stille ved lampen og tænker på de mange derude, alle de, der lider og kæmper og fortvivler og sejrer og dør. Alle de unge, som ikke har villet det, som ikke har ansvar, og som dræber hinanden, uden at have set

hinanden før. Alle de unge, som har en kæreste, eller de, der har et lille barn, eller de gamle, skæggede, der har efterladt sig en stor familie og som nu ligger i den kolde, sludfulde oktobernat, indhyllet i soldaterkappen. De er tavse, mange sover dødtrætte, andre tænker. Og de hårdtsårede, som man ikke har haft tid til at samle op, og som ligger med sammenbidte tænder, rystende af feber, omgivet af lig, forladt selv af krager og ravne. Det er ikke en slagscene med trommehvirvler og hornsignaler, med geværsalver og kanontorden og solen over sig, nej, det er en øde kartoffelmark, som regnen pisker over, det er en bælgmørk, håbløs nat uden hjælp, uden barmhjertighed ...

Og derhjemme sidder de og venter. De venter på kærester, sønner, brødre, mænd. Mon de lever, og hvis de er døde, hvordan døde de så? Død står der blot eller: Savnet. De får ikke at vide, at kæresten, sønnen, broderen eller faderen, som de tog afsked med fornylig, lå seksten timer med et knust ben på en øde mark mellem hundreder af lig og blev stukket af en mand som han bad om hjælp. Den dreng, som moderen fødte for tredive år siden, som hun smilte til og passede dag og nat, som senere blev opdraget i skole og læste lektier hjemme, som endelig kom frem, han blev ramt af en granatstump, led seksten timer, blev stukket med en kniv, fik øjnene hugget ud af en krage, kastedes nogle dage efter i bunke med nogle hundrede andre, blev overhældt med petroleum og brændt.

Til hvad nytte? Alle ryster på hovedet. Hvor mange tusinder, hundredetusinder vil det gå sådan, inden staterne er blevet så udmattede og ødelagte, at de må holde op? Og hvor længe vil det vare, inden de begynder igen? Eller skal man tro de idealister, der fortæller, at krigen 1914 bliver den sidste krig, at

der efter den ikke vil blive bygget krigsskibe, kanoner, fæstninger, at der ikke vil være soldater eller skatter til hæren, men at pengene skal bruges til fattige, hospitaler, videnskab, kunst. Lad os håbe. Lad os håbe, at det had, som denne krig skaber, vil kunne overvindes af fornuften.

Derude i den mørke nat raser stormen med blind vrede. Ve de træer, der står ene og ikke vil bøje sig, stormen kaster dem om i et eneste tag, trykker dem mod jorden, så rødderne stritter op i luften, og flyver videre. Skovens kroner brøler og jamrer som dyr, det knager mellem de gamle stammer, og af og til lyder et dumpt fald. En byge trækker over huset, og regnen knalder mod ruderne som geværsalver, orkanen tager et tag i bygningen og ryster den som et jordskælv. Så bliver der pludselig stille, og man venter noget. Da tordner et skud, så ruderne klirrer, og straks efter hviner og piber det allevegne. Det var orkanen, der eksploderede, mægtige bomber suser bort i natten og små, spidse projektiler trænger ind gennem sprækkerne.

Man farer halvt op af lænestolen, men lader sig så roligt glide tilbage. Det er jo kun lidt blæst.

Af dagbogen

Den 26/2 1914.

Når man ikke har en forretning der optager en det meste af dagen, fordi man skal sørge for sit underhold, får man alvorlige tanker! Du skal snart dø. Hvad er meningen med livet? Er der en anden tilværelse end den du ser? – men mon disse tanker er gode, jeg mener mon de bringer lykke? Er det ikke langt bedre at have en forretning?

Virkelig at forstå noget er umuligt og at ville løse de store gåder er som at løbe panden mod en væg, jo større tilløb man tager, des grundigere slår man sig. Men hvis vi også kunne løbe den mur ned, faldt vi måske alle i en stor afgrund.

Glæden er så smertelig. De lykkeligste minder er dem der svier mest. Og dog dvæler man gerne ved dem. Er det forandringen som knuger en? At tiden går … At alt svinder og går tabt … Da må den absolutte lykke findes i det evige nu. Nirvana. Og det er alligevel en grufuld tanke, mens man lever. – Nu dunker jeg så småt hovedet mod muren. Endnu et slag: Kan man overhovedet gøre sig virkelige forestillinger om en anden tilværelse end den man er i?

Den 27/2.

Nu synger du igen derude i køkkenet, mens du vasker op. Du min kære, kære lille sangfugl. Å du ved ikke hvordan jeg holder af dig, når jeg sådan hver aften ligger inde på sofaen og hører dig synge derude. Jeg ser dig stå over vasken med de store

hænder i det varme vand, de to store hænder der har arbejdet for os hele dagen, jeg ser dine to søde øjne med de dejlige bløde låg, de runde, røde kinder, din lille friske mund der har sunget hele dagen. Og når jeg lægger mig om aftenen uden at have bestilt det ringeste og alligevel ikke føler nogen anger eller tomhed, så skyldes det dig. Du har fyldt min dag. Og til trods for små ærgrelser, bekymringer, der følger med ethvert liv, kan jeg sige: jeg er lykkelig. – Alt forandres. Alt skal forgå. Du skal snart dø. Ja sådan synger min anden fugl. Og jo smukkere du synger, des højere skriger den.

Forleden var jeg hos fotografen. Han viste mig ind i sit arbejdsværelse. Der sad en ung mand som jeg blev præsenteret for, vi trykkede hinandens hænder.

"Er De også fotograf?" spurgte jeg.

"Nej, jeg er sølvsmed. Men jeg arbejder ikke for tiden. Jeg er nemlig syg."

"Så, De ser da ikke ud til at fejle noget."

"Jo, jeg har børnelammelse," svarede han smilende.

Og så viste han mig sine hænder. De var indskrumpede, uden muskler, rystende. Han lo og fortalte mig hvordan det var kommet. Da han kom hjem fra en rejse, vågnede han en morgen med en underlig fornemmelse i arme og hænder. De ligesom sov. Ja det var børnelammelse. En tåbelig sygdom, han havde aldrig skænket den en tanke før han fik den. I løbet af en dag og en nat blev han krøbling. – Og nu smilte han igen. Ja, men han var så forfærdelig glad, så taknemmelig over at være sluppet så billigt fra det. Han kunne jo gå, trække i tøjet selv, med undtagelse af flip og støvler, var i det hele en fri mand, kunne leve. Men tænk på dem der lå i en seng, aldeles lamme,

som kun kunne flytte øjnene og måske skulle ligge sådan i et halvthundrede år, uden engang at kunne tage sig selv af dage. Jo, jo han var sluppet nådigt fra det. – Han lo igen og begyndte på en ynkelig måde at trække et par trådhandsker over sine knogler. -

I dag lægger jeg mig sund og frisk i min seng, i morgen vågner jeg – med børnelammelse.

Den $^{2}/_{3}$.

Jeg har fået et brev fra: Alor Star, Kedah, Malay Peninsula. Det er et svar fra George Maxwell, forfatter til de udmærkede fortællinger: *In Malay Forests*. Da jeg havde læst hans bog i efteråret sendte jeg ham: *Tagebuch der Liebe* (den tyske oversættelse af "Elskov"), og nu modtager jeg med omgående post – 4 måneder efter – en hjertelig tak fra ham. Han skriver:

Dear Sir,
I have to thank you most sincerely for your book: "Tagebuch der Liebe" and for the charming compliment you have paid me in sending it. Such an appreciation coming from you, in Denmark, has brought the greatest pleasure to me in this most remote corner of Asia.
Believe me
yours very sincerely

George Maxwell.

Den fornøjelse han har haft ved, at se at han også har en ven og læser heroppe i Thule, har ikke været større end den glæde jeg følte ved at læse hans brev. Gud ved hvordan denne udmærkede mand har det?

Den 18/3

Nu er jeg træt af vinteren, grå himmel, kulde, regn og bladløse træer. Om efteråret når man skal til at gå i hi i sin stue, glæder man sig næsten til vinteren og dens hygge, disse par måneder, oktober, november, december, januar, februar, marts, nå det er altså alligevel 6, det halve, når man får talt rigtig efter. Men allerede i februar begynder man at fortvivle. Disse grå, bundløse veje, disse skove af koste som vinden rusker i. Sværme af frysende, sultne og tavse fugle. Det eneste der opliver den stumme natur er vindens hylen og kragernes skrig.

I længden virker det dog på nerverne – solen har ikke skinnet så længe, at man næsten ikke kan le. Uh! Hu! tuder uglen. Huhhh! tuder ovnen. Villaerne står nedsunkne i mudder, man ser lige igennem hækkene. Man går, nedtynget af overfrakken, sløv.

Jeg vågnede i dag hen ad morgenen og hørte de første nattergale. Bag gardinerne så jeg morgenens svage, hvidgrå dæmren, et tågeagtigt lys, der ikke kom nogen steder fra. Mellem de bladløse buske og de øde træer sad nattergalene og sang. Mens jeg lyttede fuld af salig lykke, så jeg landet derude som det måtte ligge i den kolde fugtige morgen. Men sangerne spandt som et eventyr over det, fyldte de fattige haver med rigdom og mystik.

Det er vinter endnu, græsset er gult, brændt af frost, druknet af sne, træerne er sorte og som døde og luften kold; vi selv er medtaget af den lange vinter, endnu vant til at gå i seng ved midnat og stå sent op. Men når man sådan vågner tilfældigt før daggry og hører den første nattergal, føler man en større rigdom end på den skønneste sommerdag. Man vækkes af

døsen og husker at der er blomster til, at der er sol og milde vinde, bliver sig det bevidst. – Senere har man dem blot, uden at skønne derpå.

Å men nu er man ikke forvænt og afstumpet, nu længes man, nu husker man først hvordan det bliver, hele den kære melodi kalder! Sådan har man også hørt på nattergalen sidste forår og alle forår før, men nu er det nyt og gammelt!

Nattergalen synger videre derude og jeg rejser i mine drømme. Jeg hører den synge ved Marne, mellem frugttræerne der står rimede af blomster, eller ved Elben på højene, hvor græsset spirer og anemoner skyder op af den fugtige muld. Jeg hører den i Großer Garten i Dresden og i Tiergarten og ved Rhinen og i Jardin des Plantes, jeg hører den et sted, hvor foråret syntes at have hjemme, hvor der var enge med højt græs og vilde blomster, rislende bække med pil og popler langs bredderne og oksevogne der langsomt rullede hen ad den støvede vej; men jeg hører den også på steder hvor jeg aldrig har været og ak! hvor jeg aldrig skal komme. Jeg får en kvælende lyst til at leve, at have levet og altid leve – men derude i den frysende have synger nattergalen også at jeg skal dø. Hør, det er ikke alene en elskovssang, en jubel, hør den dybe sørgmodighed, den blide klage! Og frem i tiden rejser jeg. Hvordan mon jeg vil lytte til nattergalen om fyrretyve år – hvis jeg lever? Da vil jeg være en gammel mand, da vil livet være forbi, nogle væsener lever fyrretyve timer, tænker jeg, er det kortere?

Tylli! Tylli! Tylli! – Tyhh! Thh! – synger den i den frysende øde have. Dagen er ved at bryde frem, spurvene vågner under

tagskægget og begynder deres kvidder, en solsort flagrer bort med sit skrattende skrig.

Da tier nattergalen.

Roberta

Egentlig ved jeg intet om dig, søster – et fotografi, et par tågede erindringer, lidt, andre har fortalt mig, det er alt. Og dog plejede du mig som en mor i ni år. Halvt uvirkeligt er du blandet i mine barndomserindringer fra syden. Du hørte jo til de ældre, de der gik dér højt over hovedet på os, talte et fremmed sprog og styrede det hele. I kom mig ikke ved, jeg interesserede mig ikke for jer. Det fortælles, at du bar mig hjem på din trætte ryg, når vi havde været lange ture i bjergene, men det har jeg rent glemt. Derimod husker jeg tydeligt, hvordan du hver dag proppede mig med en kotelet, en røverhistorie og syltetøj. Jeg husker også hvordan du var en af de få der turde bade i Middelhavet, når det var i oprør. Og jeg husker hvordan jeg lå vågen i timevis, når jeg vidste du havde været i byen eller til fest – så havde du altid noget hjem med til mig. Jeg mindes dunkelt, at du var glad, du sang altid, men det er alt, alt.

Æslet, hunden, katten, haven, min slangebøsse, bondens søn François, der tog mig med på jagt, de fugle han skød, deres fløjt, alt dette husker jeg tydeligt, men du, du er så langt borte.

En dag rejste vi. Den evighed jeg havde levet i hørte pludseligt op. Mit liv blev klippet over, fik en ny farve, den første del kom til at bestå af vildskab og ensomhed i en stor campagne, den anden af en tredje sals lejlighed, skolegang og leg med ondskabsfulde kammerater bag skarnkasserne i gården.

Du ville så nødig fra de blå dage, blomsterne du fyldte det store glas med i salonen, havet, bjergene, din utøjlede frihed

også. Men ak, jeg skulle i skole for at få en eksamen og du skulle i selskab for at få en mand. Du ville meget hellere plukke appelsinerne i træerne, tappe vin af i kælderen, når det store anker kom fra Korsika, danse med bønderne på markedsfesterne.

Du var tyve år, da vi kom hjem. Jeg ni. Du blev hurtigt syg og kom på klinik. Efter at du var opereret og var kommet dig lidt, fik jeg lov til at besøge dig – jeg husker at du altid gav mig noget godt, syltetøj eller chokolade. Ja så kom du hjem til os, gik lidt omkring, blev syg igen og døde. Du lå så længe, inden du ville tro det. Til sidst kastede du alt op, kastede op – kastede op. Der kom flere læger. Men du bad så bønligt om ikke igen at blive flyttet til klinikken. Lægerne rådslog – det sidste håb var en operation, men det var så lille, at de dog lod dig dø i fred.

Til aller sidst, da dødens hikke og kulde kom, da bad du om et spejl; de kunne ikke finde det, sagde de – de turde ikke give dig det. Men da du igen bad om det, da det var dit sidste ønske, fandt et alligevel.

Det fortælles, at da du igen bad om det, da det var dit sidste ønske, fandt de et alligevel.

Det fortælles, at du ikke straks turde se dig i det, du holdt det med vilje for meget til siden, men så tog du dig sammen og førte det frem. Du vidste at det var Døden, du ville få at se, men du stivnede alligevel af rædsel. Du stirrede længe med stift blik i dine brustne øjne, der skulle lukke sig en time efter. Men pludselig lagde du spejlet væk og ville flygte, ville ud af sengen, og de måtte holde på dig til du faldt sammen, grædende og selvopgiven. Den sidste halve time lå du stille. Da var det jeg bad om at få lov til at gå ind og hente noget – de havde lagt dig i

spisestuen i syd, for at du skulle få lidt sol. Det var aften, stuen lå i tusmørke. Jeg kiggede nysgerrigt og bange mod din seng, og så en hvid, gammel kone, så skyndte jeg mig ud. Jeg husker ikke om det gjorde et særlig uhyggeligt indtryk på mig; heller ikke begravelsen, da vi gik hjem vilde jeg ind på Alleenberg og køre i karrusel.

Men når jeg går igennem Frederiksberg Allé, ser jeg op til det store vindue, hvor du døde. Hvad var det sidste du tænkte på, da du lå tavs og ensom, omgivet af grædende familie. Nu sidder der andre i samme stue, jeg så engang at de holdt selskab deroppe, et vindue stod åbent, og der lød summen af glade stemmer, klirren af glas og tallerkner. – Jeg var også inde i gården og så til mine skarnkasser – en pige der var ved at banke tæpper betragtede mig mistænksomt, hun troede vist jeg ville stjæle.

Jeg rejste siden til Syden igen, min barndom fandt jeg ikke, men en dag, jeg sad ved det store hav, og de grønne bølger væltede med skum ind mod kysten, da kom jeg til at tænke på dig, jeg huskede, hvordan du fuld af overmod løb ind i bølgebruset og lod dig suge ud …

Senere så jeg et eukalyptustræ, hvor vi alle havde prikket med vore bjergstokke, mærkerne sad der endnu. Men du, hvor er du henne? Kan et menneske virkelig sådan forsvinde?

Minder

Den 3. august 1915.

Kære gode Kaja, nu da jeg er så syg og ikke ved om jeg kan komme mig, vil jeg tænke tilbage på alle vore minder og skrive dem ned, efterhånden som de falder mig ind – så at du kan have dem at blade i, hvis vi virkelig må skilles.

Dog det håber jeg ikke, kære ven, for jeg elsker dig og vor unge og hele tilværelsen derude. Ja du, vandet jeg ikke kan svømme i og luften jeg ikke kan sluge og kløve på cykel og regnen og blæsten og skovene og markerne, alt. Jeg er lukket ude, jeg har ikke del i rigdom og frihed. Lidt luft siver ind til mig, en solstråle om morgenen over min seng, en svales kvidder, forleden nat så jeg den fulde sommermåne med stjerner i den lyse eventyrnat, men jeg måtte straks springe i seng igen. Alt går derude, men jeg ligger stille, mine ben bliver tynde, skinnebenet skærer som en skarp æg under huden. Min udsigt er en grå væg tre alen foran mig.

Jeg er fattig, men jeg var rig. Dog som alle de andre raske vidste jeg det ikke, følte en jævn tilfredshed og kun sjældent, alt for sjældent steg jubelen og forståelsen af min lykke op i mig. Eller er det ikke sandt, er det blot ærgrelsen over ikke *altid* at have skønnet på det, der gør mig hård i min dom. Jo, når jeg tænker tilbage, husker jeg mangfoldige øjeblikke hvor jeg har sagt mig: Nu! Du har alt, ungdom, sundhed, den dejligste pige, så mange penge at du har din frihed; se verden omkring dig, lad den spejle sig i dig. Du ejer alt.

Jo kære Kaja, vi har ofte let og grædt af glæde. Hvor ofte har vi ikke siddet på en høj, alene, omgivet af stilhed og set ud over jorden, mens vore hjerter slog hurtigere af lykke. Da vidste vi det. Og hele sidste efterår vidste jeg det. Jeg var så glad, så glad – og kan du huske at jeg sagde til dig: Der sker nok noget. – Nu er det sket.

Jeg vil drømme om den første tid i Frankrig.

Rue des Écoles 36. Vor første lejlighed, et møbleret værelse. Om morgenen gik jeg ud for at gøre indkøb, og når jeg kom tilbage med favnen fuld af flasker og poser, så jeg dig oppe på vor lille balkon. Du havde dækket bordet foran de åbne døre – med nogle stykker hvidt papir – og derpå tallerkner, knive, gafler, glas. Og så kom jeg op med herlighederne, og du pakkede dem nysgerrigt ud. Først blev vinflasken sat frem, så det lange *pain de luxe* med den gule og sprøde skorpe – ja franskmændene er mestre i at bage.

Så to bedekoteletter, så nogle svulmende tomater eller saftige salathoveder, osten – en lille camembert, brie eller gorgonzola – og desserten – en klase prægtige druer eller to tunge dunede ferskner, gule på den ene side, mørkerøde på den anden og saftfulde som kilder.

Efter at have spist vaskede du op i det ene vandfad og satte servicet ind i klædeskabet sammen med komfuret, et lille spritapparat. Og vi satte os i vore to lænestole foran de åbne altandøre og med to skoldhede kopper kaffe på servanten ved siden af – kan du huske at den ene var lyseblå og den anden brunrød?

På den brede gade kørte biler og busser, og folk strømmede hen ad fortovene. Tre millioner fremmede, ikke et menneske vi kendte, ja du forstod ikke engang hvad de sagde.

Om eftermiddagen gik vi ud ad hovedfærdselsårerne, Boulevard St. Michel, Sebastopol, Montmartre, des Italiens, og tilbage samme vej, ængstelige som to børn for at forvilde os.

Jeg havde mit gule amerikanske tøj med de stramme læg og strittende skøder, det så ud som planker, der var slået sammen om mig, og du havde din blå konfirmationsdragt med den store sort-og-hvidternede rejsehue, som du havde udstoppet med aviser.

Hvor var du kernesund og fast og rund og glad. Dine fugtige svulmende læber, dine røde barnekinder og smilende øjne med de dejlige øjenlåg fik pariserne til at vende sig om. Vi var lykkelige. Af og til trykkede du min arm og smilte. Det var din måde at sige: Jeg er så glad og taknemmelig for alt.

Det var smukt efterårsvejr med let luft, høj himmel og klar sol over den muntre by. Denne uhyre tue, summende, brummende, rullende. Seks rækker af vogne på boulevarderne, tre den ene vej, tre den anden; bussernes jernfæstninger i to etager, privatbiler som små lakerede dameboudoirs med negre eller japanere som chauffører, tunge hvæsende amerikanske maskiner, lave og pansrede som torpedobåde, kalechevogne og åbne landauere med to iltre fuchser eller runde adstadige gråskimler eller to kulsorte hingste, der danser tæmmede men dog fnysende af utålmodighed. Og kusken sidder deroppe som en støtte på den høje buk. Uden afbrydelse ruller de forbi, som om der var millioner af dem, og mellem hestenes traven hører man motorernes hvæsen og knaldende salver, mens kuskenes

varskoer blandes med signalapparaternes, der har stemmer fra hele dyreriget, så man snart tror at høre en flodhest brøle truende på bredden af en sø, eller en kakadue flagre vrælende bort mellem viftepalmerne.

Langt ude på fortovene står cafeernes små runde marmorborde, og dér sidder folk af alle nationaliteter og ryger cigaretter og drikker grønne, gule, røde, sorte drikke. Mange forretninger har et stort udstillingslager ude på fortovene – brogede tæpper og tøjer, vaser, udskårne trævarer, møbler, frugter, kaffe, te, chokolader, krydderier – så et stykke af gaden hist og her ligner en østerlandsk bazar. Sælgere, løse og faste, råber ustandselig, mens automobilernes signalapparater får luften til at summe og sitre.

Og midt i al denne travlhed går vi, kun optaget af at se. Du kom jo lige fra din forpagterplads og var ikke blaseret. Og ingen kender os, og ingen har bud efter os, alle de øjne vi møder er fremmede. Og dog syntes vi, at vi havde et hjem; vort tilfældige møblerede værelse stod som en lun og hyggelig rede for os, som vi med glæde tyede tilbage til om aftenen. Vi havde købt en stor lampe i Bazar de l'Hôtel de Ville og en portière, som vi havde sat op over døren ind til naboen.

Hvor smagte cigaretten godt om aftenen, når vi igen sad ved vor lille altan og kiggede ned på gaden. De tunge hestesporvogne rullede fra og til La Chapelle til over midnat.

En dag gik vi ind i Jardin des Plantes. Der var kønt, navnlig når man kom igennem hovedportalen og så op over de bugnende bede med det kæmpestore drivhus forneden.

Det var i høstens tid, hvor solen endnu er sommerlig skøn og strålende, men hvor tågerne om aftenen stiger op af jorden.

Mange høstblomster har en særlig moden pragt, roserne folder sig ud, tunge, gule, skarlagensrøde eller mørke som fløjl. Træerne står underlig stille og ventende med deres kroner af guld eller kobber. Og solen vandrer fjern og lavt på himlen, som en umådelig gylden kornmark, hvorfra de modne aks drysser ind mellem de tavse træer. Springvandene plasker ensformigt og nogle blade løsner sig af og til og sejler ned på grusgangene. Her sidder kun frodige ammer med børn eller gamle, døve, gigtkrogede folk. Bedstefædre med gule blanke isser eller bedstemødre med løjerligt hovedtøj og hvide krøller.

Det er to generationer, hvoraf den ene knapt er begyndt at spire og den anden er helt afblomstret. Den der lever tuder i automobilhornene, råber, sælger og slås, hører ikke til her. Men deres tid kommer nok.

Imidlertid sidder de gamle i deres sorte klæder og lader sig varme af solen. Det er ikke sikkert at den vil skinne på dem til foråret. Mange af dem forliges godt med børnene, barnlige som de selv er blevet igen. De husker denne park fra de selv var små, hvordan de løb med tykke brune lægge efter et tøndebånd aldeles som den lille dreng der foran, de havde også som han en stor stråhat der altid ville flyve bag i nakken. Og derfor ser de efter ham og smiler når han løber forbi.

Men da de begyndte på skolen kom de ikke mere i parken. Kun en enkelt gang som fremmede, knapt hvert tiende år. Nu er de her igen og lige så hjemme som børnene. Men hvorfor kom de her ikke i deres manddomsår? Å de havde ikke tid. Byen med alle dens bygninger og hverv slugte dem helt.

Her sidder en gammel advokat og dér en krumrygget oberst med et rødt bånd i knaphullet. Man kan se på dem at det var

anstrengende at nå så vidt. De er langt inde i efteråret, de er stille som træerne og venter på noget. Ja, der er en underlig venten i denne have til trods for børnenes glade skrig. Efterårets dis lægger ligesom et slør over virkeligheden, dæmper lydene fra den store myretue. Og en lidt sødlig gærende lugt som af vin siver, man ved ikke hvorfra, skønt det er tyst, er det så alligevel ikke som at lytte til en melodi?

Og man går om i haven let beruset af denne duft af vin som virkelig findes og kommer fra de faldende blade, let beruset af efterårets sagte sørgmodig smilende melodi, der ikke klinger men som duften siver frem forborgent fra den hendøende natur, der samtidig står med små bitte knopper. Man går forbi bænke med afblomstrede gamle damer og oldinge og forbi bænke hvor ammer passer nyfødte børn, helt indhyllet i klude, så man kun ser hovedet, et ynkeligt indskrumpet, rynket og lidende alrunehoved.

Men solens rige gyldne kornmark drysser sine modne aks både over de faldne blade og over de gamle der hælder mod jorden og over de små bitte knopper og de små alruner ……

Et brev

Rigshospitalet 1915.

Min egen ven.

Jeg er så forfærdelig ked af at du ikke er her – jeg er så ensom i øjeblikket, ligger og græder. Der er ingen andre jeg ville bryde mig om at have hos mig, men dig savner jeg så stærkt nu. Jeg er også ked af at jeg ikke tjener nogen penge, at vi kunne have vort eget lille hus.

Jeg græder fordi jeg er syg og fordi jeg tænker på dig – fordi jeg holder så meget af dig, er så glad for dig, og fordi det er så sørgeligt at vi skal skilles og dø.

Når jeg tænker på det smukkeste og lykkeligste i mit liv, så er det dig jeg ser. Dit kære, søde, leende ansigt, dine røde kinder, din friske mund. Du må aldrig blive syg. Jeg kender ikke noget dejligere end dig. Hvis jeg dør ung vil det være så svært for mig, jeg har fået hele tilværelsen så kær efter at jeg har lært dig at kende. Alt det der har været rigt og skønt, skal det virkelig forgå – som et træ der mister sit løv.

Bliver du ikke træt og ked af min væmmelige sygdom? Ja gid jeg snart kunne befri også dig for den. Herregud søde ven, vær glad som før, det er det eneste der kan holde os oppe. Jeg prøver nogen tid endnu på alle deres apotekervarer, og så kommer jeg hjem til dig. Jeg er jo i virkeligheden ikke så dårlig, men nerverne er medtagne. Kære, jeg skal gøre alt for at være så tålelig som mulig, indtil sygdommen går over. Du må huske på

at din før meget fornuftige mand ikke er tilregnelig mere, navnlig angående hans sygdom.

Jeg sagde til dig, at jeg ønskede at dø. Ja jeg ønsker at dø, fordi jeg elsker livet med hver sitrende trevl af min usle krop. Bare blæsten på ruderne, eller skyerne jeg ser sejle forbi, kan gøre mig helt syg af længsel. Den der kunne gå, gå i dage og nætter ud ad landevejene og lægge sig, dødtræt, træt som jeg ikke kender til at være mere. Jeg afskyr døden, frygter den, men hellere det end ligge bunden og aldrig mere få del i det, som selve spurvene er midt i. Nej, jeg ville ønske at leve evigt, ikke i et fjernt paradis, men her på Jorden, under denne sol og disse stjerner, der har set os så lykkelige.

Alle vore dejlige minder skærer mig i hjertet. Jeg græd jo allerede dengang, når du sang i køkkenet og vaskede vore fire tallerkener op. Jeg græd af lykke og af sorg – af sorg over at det ikke kunne vare evigt. Tiden. Alt forgår. Ungdom, skønhed, lykke. Kære, jeg har minderne, men hvad er de uden gloende stene.

Kan du huske vor bænk ved Marne, hvor vi sad i de tidlige forårsaftner for at høre droslerne fløjte.

Og vore ture. Her og i Sverige og i Nizzas bjerge. Er alt forbi? Uigenkaldeligt. Var den sand den stemme som hviskede at ulykken var nær, forrige efterår? Kan du huske hvor underligt at jeg stadig gentog: Du skal se, der sker nok noget, jeg er for meningsløst lykkelig.

Jeg ved jeg piner dit søde hjerte – å husker du den dag i Søllerød, hvor vi gik en tur i forårsregnen og var blevet så forelskede i hinanden igen, du havde Tulle i maven, to søde piger som jeg ejede på engang.

Hvor er livet underligt. For nogle år siden kendte jeg dig ikke; så blev du alt for mig – og nu er vi tvunget fra hinanden. Kaja, det er sådan en skrækkelig tanke at vi skal skilles engang. Mon længsel og kærlighed ikke kan bygge evigheden op for os?

Og vor lille Tulle – hvor er jeg spændt efter at se hende. Tænk at hun rækker de små arme mod dig og lægger dem om din hals, når du bærer hende. Hvor må hun være sød, og hvilket underligt rørende kærtegn må det ikke være for dig. – Vi skal rejse igen med vor Tulle, besøge de gamle steder og fortælle hende, at her har far og mor siddet eller sprunget som to børn og været så glade for hinanden. Selv de steder, der ingen charme havde i sig selv tænker jeg på med længsel – fordi du var der med mig, fordi de var en del af vor ungdoms land. Vi har ikke anet hvilken rigdom det var vi gennemlevede, men vi kan føle det nu. Hvor var det eventyrligt, den nat vi kørte fra Gare du Nord til Hautes Alpes. Det var som en drøm, en skøn drøm.

Senere blev det mindre underligt, mere sandt, varmt og smukt. Vi kunne af og til føle det stærkt, at det var vor ungdom vi levede. Men den morgen vi vågnede i Luzern – da kom eventyret tilbage til os. Ja, det var igen eventyret: uden at ane det at trække gardinet fra vinduet og se dette pragtfulde bjerg og den blå sø – men du har altid været en del af eventyret selv, du var feen der viste mig det, du havde tryllestaven. Jeg har rejst og jeg har også set smukke steder, f. eks. Rhinen, men minderne derfra er grå, fordi du ikke var med. Og jeg vil ikke rejse uden dig mere. Du skal være en del af det hele. Jeg vil altid kunne sige: Kan du huske?

Ja, husker du hvor dejligt foråret var i Danmark, da vi kom hjem den første aften. Hvor var der smukt på Lindegårdsvej,

trods kurven vi måtte slæbe på. Og haven på Ordrupvej. – Og i Søllerød, da du lærte mig at løbe på skøjter, din søde tykke mave, huen om ørene, knortekæp i hånden. Og da du fødte lille Tulle – hvor var du sød.

Kan livet virkelig være meningsløst, når der er så meget skønt og godt i det? Hænger alt virkelig i en tråd, så du ved et tilfælde kan knuses og jeg rådne bort af en dårlig tarm?

Det at være fuldstændig rask er en skøn ting – jeg håber inderlig at få den gave tilbage. Du har den, vær glad ved den. Jeg ved godt at det er det samme jeg evig skriver, men det er blevet så altopfyldende for mig. Din dengse er måske blevet idiot. Men du vil nok tilgive ham.

Bare jeg skulle hjem i morgen. Jeg er også ængstelig for at der kan ske en ulykke med dig. Nå, nu ingen sorte tanker, min sangfugl. Du er ligesom Gud for mig. Ja gid du var Gud. Hvor jeg ville bede til dig – søde ven. Gid jeg kunne leve i evighed med dig. I evighed.

Nu er klokken 4, og de fremmede kommer, måske Marcus – her var ingen kl. 11. Læs, spil, leg med Tulle, spadsér. Dengse har det bedre, kommer snart op, og hans hjerte og hele længsel er hos dig, min egen søde ven, som jeg håber jeg skal leve mange sollyse dage med.

Din

D.

De syges verden

Über mein Bett erhebt sich ein Baum,
Drin singt die junge Nachtigall;
Sie singt von lauter Liebe,
Ich hör' es sogar im Traum.

I de store byer ligger der små byer for sig, omgivet af høje mure, vanskeligt tilgængelige som fængsler. I fængslerne bor de som samfundet straffer, i hospitalerne bor de som rammes af skæbnen, de som har mistet det hellige helbred. Fordømte er de på ubestemt tid, nogle for evigt. De ligner de andre, de raske der går udenfor murene, kun få er mærket dybt med sygdommens segl og skuer op som fra en afgrund, de fleste har øjne, næse og mund som andre mennesker, og dog er de ikke som andre, de er syge!

De ligger i deres senge med en lille sort tavle over sig, hvorpå der står hvornår de kom ind i de syges verden og hvad de fejler, og denne tavle bliver ikke så sjældent deres egentlige gravtavle. Ingen ved heroppe om han fra sengen ikke blot skal flyttes over i kisten.

Fra fem om morgenen til syv om aftenen har jeg ligget og set på en høj skorsten, hvorfra røgen trækker bort, snart lys og tynd, snart tyk og sort – snart rives den bort af en jagende blæst, snart stiger den lodret op i himlen, gror som en fantastisk stamme, hundreder af meter til vejrs, til der kommer en svag træk i luften og hele det uhyre træ giver sig til at svaje. Hver gang der er gået en uge, ryger skorstenen ikke og jeg kan se at det er søndag.

De fleste på stuen er håndværkere, som ikke har skænket tilværelsens simple og dybe ting en tanke, men nu ligger de og bliver filosoffer. De har så god tid. Før var de altid optaget af noget, der var altid et eller andet de skulle, de var – som alle de andre der udenfor murene – i fart. Og nu ligger de her og er blevet stoppet, enten pludselig eller langsomt, de skal intet mere. De opdager solens pragt og skyggens svalende salighed, blomsternes milde skønhed; naturens værdi går op for dem, og de angrer og længes.

Forresten er de fleste barnlige folk, taknemlige for selv den tarveligste adspredelse. Men der kan være tider, hele dage, hvor hospitalets ulideligt dystre alvor hviler over salen. Da ligger hver med sine sorger og sin smerte, ensom og sky som en eremitkrebs.

Skyerne driver forbi i den umådelige himmel. Af og til kommer mågerne ude fra Dosseringen og gør et slag hen over hospitalet, de kan pludselig funkle helt hvide deroppe. Og den syge stirrer fortabt og længselsfuldt efter dem. De ejer hvad han ønsker sig mest: sundhed og frihed. De er rige, synes han. Han selv føler sig så fattig – alt har han mistet, han er mere ussel end en stodder, indespærret som en forbryder.

Hvad han før betragtede som rigdom og lykke har mistet sin glans, og de ringeste banale ting har pludselig fået deres kolossale værdi.

En ung mekaniker, som er oppe for første gang efter en nyrebetændelse, kommer strålende tilbage fra et kort besøg i gården. "Du ser så glad ud," siger en af de andre til ham. – "Ja, jeg har lige set en hest – det er så længe siden."

De som har smerter ønsker blot at kunne ligge stille hen, og de som ligger stille hen ønsker at være oppe, og disse igen at komme ned i haven, og disse at være helt fri.

Men de mange, der ligger og stirrer på en og samme skorsten, en og samme tagryg, fra fem om morgenen til sen aften, mens solen vandrer over himlen, først den ene vej, så den anden.

Der ligger sådan ganske unge mennesker og fyldes med længsel som med et sprængstof.

Hvad ved de besøgende, der kommer og ser til dem en time om dagen, om hvad det vil sige at undvære alle de små ting, den nydelse og det arbejde hvoraf livet består. Den syges verden er fattigdom, tomhed og længsel.

Når de besøgende kommer bringer de lidt af livet fra uden for porten med sig. De har det i deres øjne, der er fyldt af gadens færdsel, i deres stemmer der er klare og varme af at tale under åben himmel, i deres sunde manerer, i deres klæder.

En af dem har en frisk anemone i knaphullet. Hele forårsskoven maner den lille blomst frem. To øjne hænger ved den, syge af længsel; lidt efter vender et blegt ansigt sig om mod væggen – den sølle fyr vil ikke have at de andre skal se at han græder.

Så går de raske, forsvinder ud af døren, over gården, ud af den store port – livet har igen slugt dem. Og de syge bliver tilbage. Da er der i reglen stille i den store sal, man skulle ikke tro, at her lå 25 mennesker. Selv de mere raske ligger uden at røre sig, som lammede af en dødelig sygdom. Det er længslen.

- – Time efter time har jeg ligget og stirret på røgen og skyerne – i dage har jeg ligget sådan, i måneder skal jeg ligge

sådan.

Der er intet der interesserer mig mere, det ville blive for slemt; livslysten, kærligheden til alt derude, forelskelsen i den ligegyldigste ting ligger på bunden som et vildt afmægtigt dyr og græder. Men jeg har lagt en stor sten over den, begravet den dybt, kun af og til hører jeg dyret brøle og føler dets kløer i mit hjerte.

Når jeg ingen smerter har, kan jeg ligesom blive til intet, svinde bort som røgen, som de salige skyer i den store tomme himmel.

Det vil jeg helst, det er en skøn måde at dø på, når solen funkler pragtfuldt i det mægtige rum.

Men så ser jeg pludselig de små kviste, Kaja har bragt med fra haven. Og dyret hugger kløerne i mig og brøler smerteligt.

Nej, jeg kan ikke vænne mig til at jeg er syg, det er min natur sådan imod. Jeg drømmer om bade, lange ture, regn og sne og skøjteføre, fløjtende fugle, forårsskove, frihed – og vågner fortvivlet og rasende i min hospitalsseng.

Er livet ikke herligt? Jeg råber det ud i mit erindringsland, hvor der er graner, mørke graner, men også hvide sølvbirke og tropiske vækster, blå som havet og røde som ild. Langt borte står *hun*, en gudinde født af jorden, på en klippe, omstrålet af sol og svarer som et mangedobbelt ekko: Herligt! Herligt!

Når jeg blot kunne blive *helt* rask, ja så kunne jeg resignere og ofre disse sommermåneder – som aldrig kommer igen. Hvad ved den raske om hvad det vil sige at ofre forår og sommer? Har jeg selv vidst hvad forår og sommer var! Jeg har elsket det, jeg har sørget mig syg over at skulle dø fra det engang. Og dog har

jeg ikke vidst hvad det var at måtte give afkald. Lige fra de latterligt små ting til dem der synes os store!

Nu er det aften. Den tomme tid går langsomt og er dog hurtigt forbi. Vinduerne mod øst er mørke, mens den brune himmel lyser ind ad de vestlige ruder. Røgen driver bort fra vaskeriets høje skorsten, svinder hen i det store fri rum …

Hvem der nu kunne tage sin cykel. Og være lige så fri som røgen, som fuglene, som de andre derudenfor porten.

Om "Fugletræk"

Forfatter: Ditleff von Zeppelin (1887-1916).
Org.udgave: *Fugletræk.* Efterladte Arbejder med Indledning af Johannes V. Jensen og Otto Gelsted. Gyldendalske Boghandel, Kjøbenhavn og Kristiania 1916. Denne udgave er baseret på førsteudgaven; Otto Gelsteds indledning, som oprindelig blev trykt i *Tilskueren* for maj 1916, er dog udeladt af nærværende udgave af ophavsretsmæssige årsager.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Christen Købke (1810-1848): *Efterårsmorgen ved Sortedamssøen* (1838).

ISBN 978-87-7628-144-1
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-358-3 (Ølstykke 2014).

www.ebib1800.dk

